Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

4 päivänä lokakuuta 2024*

[15.1.2025 annetulla määräyksellä oikaistu teksti]

Muutoksenhaku – Ulkoinen toiminta – Kansainväliset sopimukset – Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välinen kestävää kalastusta koskeva kumppanuussopimus – Kumppanuussopimuksen ja sen täytäntöönpanopöytäkirjan tekemistä koskeva päätös – Väitteet, jotka koskevat kansainvälisen oikeuden rikkomista siitä syystä, että kumppanuussopimusta voidaan soveltaa Länsi-Saharan lähivesiin – Kumoamiskanne – Tutkittavaksi ottaminen – Asianosaisuuskelpoisuus – Asiavaltuus – Edellytys, jonka mukaan riidanalaisen toimenpiteen on koskettava kantajaa tietyissä tapauksissa suoraan ja erikseen – Sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaate – Itsemääräämisoikeuden periaate – Itsehallintoa vailla olevat alueet – Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 73 artikla – Euroopan unionin neuvoston harkintavalta – Kansainvälinen tapaoikeus – Unionin oikeuden yleiset periaatteet – Itsehallintoa vailla olevan alueen kansan, jolla on itsemääräämisoikeus, suostumus kansainvälisen sopimuksen kolmantena osapuolena

Yhdistetyissä asioissa C-778/21 P ja C-798/21 P,

joissa on kyse kahdesta Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, jotka on pantu vireille 14.12.2021,

Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi A. Bouquet, F. Castillo de la Torre ja A. Stobiecka-Kuik, sittemmin A. Bouquet, D. Calleja Crespo ja A. Stobiecka-Kuik,

valittajana asiassa C-778/21 P,

jossa muina osapuolina ovat

Front populaire pour la libération de la Saguia-el-Hamra et du Rio de oro (Front Polisario), edustajanaan G. Devers, avocat,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

Euroopan unionin neuvosto,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään A. Gavela Llopis,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Ranskan tasavalta, asiamiehinään aluksi J.-L. Carré, A.-L. Desjonquères ja T. Stéhelin, sittemmin G. Bain, B. Herbaut, T. Stéhelin ja B. Travard,

Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée,

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord,

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Centre ja

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Sud,

edustajinaan N. Angelet, G. Forwood ja A. Hublet, avocats, sekä N. Forwood, BL,

väliintulijoina ensimmäisessä oikeusasteessa,

ja

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään aluksi F. Naert ja V. Piessevaux, sittemmin F. Naert, A. Nowak-Salles ja V. Piessevaux,

valittajana asiassa C-798/21 P,

jota tukevat

Belgian kuningaskunta, asiamiehinään aluksi J.-C. Halleux, C. Pochet ja M. Van Regemorter, sittemmin C. Pochet ja M. Van Regemorter,

Unkari, asiamiehinään M. Z. Fehér ja K. Szíjjártó,

Portugalin tasavalta, asiamiehinään P. Barros da Costa ja A. Pimenta, ja

Slovakian tasavalta, asiamiehenään aluksi B. Ricziová, sittemmin S. Ondrášiková,

väliintulijoina muutoksenhakuasteessa,

ja jossa muina osapuolina ovat

Front populaire pour la libération de la Saguia-el-Hamra et du Rio de oro (Front Polisario), edustajanaan G. Devers, avocat,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään A. Gavela Llopis,

Ranskan tasavalta, asiamiehinään aluksi J.-L. Carré, A.-L. Desjonquères ja T. Stéhelin, sittemmin G. Bain, B. Herbaut, T. Stéhelin ja B. Travard,

Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi A. Bouquet, F. Castillo de la Torre ja A. Stobiecka-Kuik, sittemmin A. Bouquet, D. Calleja Crespo ja A. Stobiecka-Kuik,

Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée,

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord,

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Centre ja

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Sud,

edustajinaan N. Angelet, G. Forwood ja A. Hublet, avocats, sekä N. Forwood, BL,

väliintulijoina ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti L. Bay Larsen, jaostojen puheenjohtajat A. Arabadjiev, C. Lycourgos, E. Regan, Z. Csehi ja O. Spineanu-Matei sekä tuomarit S. Rodin, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen (esittelevä tuomari), M. L. Arastey Sahún ja M. Gavalec,

julkisasiamies: T. Ćapeta,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Di Bella,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä sekä 23. ja 24.10.2023 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 21.3.2024 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Valituksillaan Euroopan komissio (asia C-778/21 P) ja Euroopan unionin neuvosto (asia C-798/21 P) vaativat unionin tuomioistuinta kumoamaan osittain unionin yleisen tuomioistuimen 29.9.2021 antaman tuomion Front Polisario v. neuvosto (T-344/19 ja T-356/19, EU:T:2021:640; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin kumosi Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisen kestävää kalastusta koskevan kumppanuussopimuksen, sen täytäntöönpanopöytäkirjan sekä sopimukseen liitetyn kirjeenvaihdon tekemisestä 4.3.2019 annetun neuvoston päätöksen (EU) 2019/441 (EUVL 2019, L 77, s. 4; jäljempänä riidanalainen päätös).

2 Neuvosto vaatii asiassa C-798/21 P myös toissijaisesti, että riidanalaisen päätöksen vaikutukset pidetään voimassa 12 kuukauden ajan annettavan tuomion julistamispäivästä lukien.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

Yhdistyneiden kansakuntien peruskirja

3 San Franciscossa 26.6.1945 allekirjoitetun Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan (jäljempänä Yhdistyneiden kansakuntien peruskirja) 1 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Yhdistyneiden kansakuntien päämäärät ovat:

– –

2. kehittää kansakuntien välillä ystävällisiä suhteita, jotka perustuvat kansojen yhtäläisten oikeuksien ja niiden itsemääräämisoikeuden periaatteen kunnioittamiseen, sekä ryhtyä muihin tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin maailmanrauhan lujittamiseksi;

– –”

4 Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan XI luku, jonka otsikko on ”Itsehallintoa vailla olevia alueita koskeva julistus”, sisältää peruskirjan 73 artiklan, jossa määrätään seuraavaa:

”Yhdistyneiden kansakuntien jäsenet, jotka ovat vastuussa tai ottavat vastuun sellaisten alueiden hallinnosta, joiden väestö ei vielä ole saavuttanut täydellistä itsehallintoa, tunnustavat sen periaatteen, että näiden alueiden asukkaiden edut ovat ensisijaiset, ja omaksuvat pyhänä luottamustehtävänään velvollisuuden edistää kaikin mahdollisin tavoin tämän peruskirjan luoman kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden järjestelmän puitteissa näiden alueiden asukkaiden hyvinvointia – –

– –”

Wienin yleissopimus

5 Wienissä 23.5.1969 tehdyn valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen (Yhdistyneiden kansakuntien sopimussarja, nide 1155, s. 331; jäljempänä Wienin yleissopimus) johdanto-osan viimeisen perustelukappaleen mukaan yleissopimuksen osapuolet ”vahvista[vat], että kansainvälisen tapaoikeuden säännöt ovat edelleen voimassa niiden kysymysten osalta, joita tämän yleissopimuksen määräykset eivät sääntele”.

6 Yleissopimuksen 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Tämän yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolella olevat kansainväliset sopimukset”, määrätään seuraavaa:

”Se, että tämä yleissopimus ei koske niitä kansainvälisiä sopimuksia, jotka on tehty valtioiden ja muiden kansainvälisen oikeuden subjektien välillä, tai jotka on tehty pelkästään tällaisten muiden subjektien välillä, taikka kansainvälisiä sopimuksia, jotka eivät ole kirjallisessa muodossa, ei vaikuta:

– –

b) siihen, kuinka niihin sovelletaan sellaisia tämän yleissopimuksen sääntöjä, joiden alaisia ne kansainvälisen oikeuden nojalla tästä yleissopimuksesta riippumatta saattavat olla; – –

– –”

7 Wienin yleissopimuksen 29 artiklassa, jonka otsikko on ”Valtiosopimusten alueellinen soveltaminen”, määrätään seuraavaa:

”Jollei muuta tarkoitusta ilmene valtiosopimuksesta tai muuta ole osoitettu, valtiosopimus on jokaista osapuolta sitova sen koko alueen osalta.”

8 Yleissopimuksen 34 artikla, jonka otsikko on ”Kolmansia valtioita koskeva yleinen sääntö”, kuuluu seuraavasti:

”Valtiosopimus ei luo velvoituksia eikä oikeuksia kolmannelle valtiolle sen suostumuksetta.”

9 Wienin yleissopimuksen 35 artiklassa, jonka otsikko on ”Kolmansille valtioille velvoituksia asettavat valtiosopimukset”, määrätään seuraavaa:

”Valtiosopimuksen määräyksestä johtuu kolmannelle valtiolle velvoitus, mikäli valtiosopimuksen osapuolten tarkoituksena on tällä määräyksellä perustaa sanottu velvoitus, ja kolmas valtio nimenomaan kirjallisesti hyväksyy sen.”

10 Kyseisen yleissopimuksen 36 artiklassa, jonka otsikko on ”Kolmansille valtioille oikeuksia luovat valtiosopimukset”, määrätään seuraavaa:

”1. Valtiosopimuksen määräyksestä syntyy kolmannelle valtiolle oikeus, mikäli osapuolten tarkoituksena on tällä määräyksellä myöntää tämä oikeus joko kolmannelle valtiolle tai valtioryhmälle, johon se kuuluu, taikka kaikille valtioille, ja kolmas valtio suostuu tähän. Sen suostumus oletetaan annetuksi, mikäli muuta ei ole ilmaistu, eikä valtiosopimus toisin määrää.

2. Kun valtio käyttää 1 kappaleen mukaista oikeutta, sen tulee noudattaa niitä käyttöä koskevia ehtoja, jotka valtiosopimuksessa on määrätty tai jotka on vahvistettu valtiosopimuksen mukaisesti.”

Yhdistyneiden kansakuntien kolmannen merioikeuskonferenssin päätösasiakirjassa oleva III päätöslauselma

11 Yhdistyneiden kansakuntien kolmannen merioikeuskonferenssin päätösasiakirjassa olevassa 30.4.1982 annetussa III päätöslauselmassa määrätään, että ”ottaen erityisesti huomioon sellaisten kansojen alueet, jotka eivät ole vielä saavuttaneet täyttä itsenäisyyttä tai muunlaista itsehallintoa, jonka Yhdistyneet kansakunnat tunnustaa, tai siirtomaavallan alaisuudessa olevat alueet, [Montego Bayssa 10.12.1982 tehdyssä Yhdistyneiden kunsakuntien merioikeusyleissopimuksessa (jäljempänä Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimus)] tarkoitettuihin oikeuksiin tai etuihin liittyviä määräyksiä sovelletaan tämän alueen kansan hyväksi sen hyvinvoinnin ja kehityksen edistämiseksi”.

Assosiaatiosopimus

12 Brysselissä 26.2.1996 allekirjoitettu Euro–Välimeri-sopimus Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista (EYVL 2000, L 70, s. 2; jäljempänä assosiaatiosopimus) tuli voimaan 1.3.2000.

13 Assosiaatiosopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Perustetaan [Euroopan yhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön] ja [niid]en jäsenvaltioiden ja Marokon välinen liitto.”

14 Assosiaatiosopimuksen 94 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Tätä sopimusta sovelletaan alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan yhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksia näissä perustamissopimuksissa määrätyin edellytyksin, sekä Marokon kuningaskunnan alueeseen.”

Vuoden 2006 kalastussopimus

15 Neuvosto antoi 22.5.2006 asetuksen (EY) N:o 764/2006 Euroopan yhteisön ja Marokon kuningaskunnan välisen kalastuskumppanuussopimuksen tekemisestä (EUVL 2006, L 141, s. 1). Asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Hyväksytään yhteisön puolesta Euroopan yhteisön ja Marokon kuningaskunnan välinen kalastuskumppanuussopimus.”

16 Kuten Euroopan yhteisön ja Marokon kuningaskunnan välisen kalastuskumppanuussopimuksen (EUVL 2006, L 141, s. 4; jäljempänä vuoden 2006 kalastussopimus) johdanto-osasta ja sen 1 ja 3 artiklasta ilmenee, kyseisellä kalastussopimuksella on tarkoitus tiivistää Euroopan yhteisön ja Marokon kuningaskunnan välisiä erityisesti assosiaatiosopimukseen perustuvia yhteistyösuhteita vahvistamalla kalastusalalla kumppanuus, jolla pyritään edistämään vastuullista kalastusta Marokon kalastusalueilla ja panemaan Marokon kalastuspolitiikka tehokkaasti täytäntöön.

17 Vuoden 2006 kalastussopimusta sovelletaan sen 11 artiklan mukaan Marokon kuningaskunnan osalta ”Marokon alueella ja Marokon lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesialueilla”.

18 Vuoden 2006 kalastussopimuksen 2 artiklan a alakohdan mukaan ”Marokon kalastusalueella” tarkoitetaan kyseisessä sopimuksessa, siihen liitetyssä pöytäkirjassa ja sen liitteessä ”Marokon kuningaskunnan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvia [vesi]alueita”.

Asian tausta

19 Asian tausta, sellaisena kuin se on esitetty etenkin valituksenalaisen tuomion 1–72 kohdassa, voidaan tämän oikeudenkäynnin kannalta tiivistää seuraavasti.

Kansainvälinen konteksti

20 Länsi-Sahara on Afrikan mantereen luoteisosassa sijaitseva alue, josta tuli Espanjan kuningaskunnan siirtomaa 1800-luvun lopulla ennen kuin siitä tuli Espanjan maakunta. Yhdistyneet kansakunnat merkitsi sen vuonna 1963 ”alustavaan luetteloon alueista, joihin sovelletaan itsenäisyyden myöntämistä siirtomaille ja siirtomaakansoille koskevaa julistusta [(Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen päätöslauselma 1514 (XV))]” Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 73 artiklassa tarkoitettuna itsehallintoa vailla olevana alueena, jota Espanjan kuningaskunta hallinnoi. Länsi-Sahara on vielä nykyäänkin itsehallintoa vailla olevien alueiden luettelossa, jonka Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri on vahvistanut kyseisen peruskirjan 73 artiklan e alakohdan nojalla toimitettujen tietojen perusteella.

21 Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous hyväksyi 20.12.1966 1500. täysistunnossaan päätöslauselman 2229 (XXI) Ifnin ja Espanjan Saharan kysymyksestä; tässä päätöslauselmassa se ”vahvistaa – – Espanjan Saharan kans[an] erottamattoman oikeuden itsemääräämiseen [Yhdistyneiden kansakuntien] yleiskokouksen päätöslauselman 1514 (XV) mukaisesti” ja kehottaa Espanjan kuningaskuntaa hallintovallan käyttäjänä ”päättämään viipymättä – – Yhdistyneiden kansakuntien johdolla toteutettavan kansanäänestyksen järjestämistä koskevista menettelytavoista, jotta alueen alkuperäisväestö voisi käyttää vapaasti itsemääräämisoikeuttaan”.

22 Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous hyväksyi 24.10.1970 1883. täysistunnossaan päätöslauselman 2625 (XXV), jolla se hyväksyi ”Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan mukaisista valtioiden välisiä ystävällisiä suhteita ja yhteistyötä koskevista kansainvälisen oikeuden periaatteista annetun julistuksen”, jonka teksti on kyseisen päätöslauselman liitteenä. Tässä julistuksessa ”vahvistetaan juhlallisesti” erityisesti ”kansojen yhtäläisiä oikeuksia ja itsemääräämisoikeutta koskeva periaate”.

23 Saguia-el-Hamran ja Río de oron vapautuksen kansallinen rintama (Front Polisario) on Länsi-Saharassa 10.5.1973 perustettu järjestö. Front Polisarion sääntöjen 1 artiklan mukaan Front Polisario on ”kansallinen vapautusliike”, jonka jäsenet ”taistelevat Länsi-Saharan kansan täyden itsenäisyyden puolesta ja Länsi-Saharan kansan suvereniteetin takaisin saamiseksi koko Saharan demokraattisen arabitasavallan alueella”.

24 Espanjan kuningaskunta osoitti 20.8.1974 Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille kirjeen, jossa ilmoitettiin sen päätöksestä järjestää Yhdistyneiden kansakuntien johdolla kansanäänestys, jotta Länsi-Saharan kansa voisi käyttää itsemääräämisoikeuttaan.

25 Kansainvälinen tuomioistuin antoi Yhdistyneiden kansakuntien pääasiallisena lainkäyttöelimenä Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen kehotuksesta tämän Länsi-Saharan dekolonisaatioon liittyvien tehtävien yhteydessä 16.10.1975 neuvoa-antavan lausunnon ”Lähsi-Sahara” (kansainvälisen tuomioistuimen oikeustapauskokoelma 1975, s. 12; jäljempänä Länsi-Saharaa koskeva neuvoa-antava lausunto). Kansainvälinen tuomioistuin totesi kyseisen lausunnon 162 kohdassa seuraavaa:

”Kansainvälisen tuomioistuimen tietoon saatetut seikat ja tiedot osoittavat, että Espanjan siirtomaavallan aikana Marokon sulttaanin ja tiettyjen Länsi-Saharan alueella elävien heimojen välillä oli uskollisuuteen perustuvia oikeussuhteita. Ne osoittavat myös, että oli olemassa oikeuksia, mukaan lukien tietyt maahan liittyvät oikeudet, jotka muodostivat oikeussuhteita Mauritanian alueen, siten kuin kansainvälinen tuomioistuin sen ymmärtää, ja Länsi-Saharan alueen välillä. Kansainvälinen tuomioistuin sitä vastoin katsoo, että sen tietoon saatetut seikat ja

tiedot eivät osoita minkäänlaista yhtäältä Länsi-Saharan alueen ja toisaalta Marokon kuningaskunnan tai Mauritanian alueen välistä alueelliseen suvereniteettiin liittyvää yhteyttä. Kansainvälinen tuomioistuin ei näin ollen ole todennut sellaisia oikeudellisia suhteita, jotka vaikuttaisivat [Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen] päätöslauselman 1514 (XV) soveltamiseen Länsi-Saharan dekolonisaatioon ja erityisesti itsemääräämisoikeusperiaatteen soveltamiseen siten, että alueen väestöryhmät ilmaisevat vapaasti todellisen tahtonsa. – –”

26 Kansainvälinen tuomioistuin totesi Länsi-Saharaa koskevan neuvoa-antavan lausunnon 163 kohdassa erityisesti seuraavaa:

”[Kansainvälisen tuomioistuimen näkemys] ensimmäisestä kysymyksestä – – on, että Länsi-Sahara (Río de Oro ja Sakiet el Hamra) ei ollut ei-kenenkään-maata (terra nullius), kun siitä tuli Espanjan siirtomaa; – – toisesta kysymyksestä – – on, että – – alueella oli Marokon kuningaskunnan kanssa oikeudellisia suhteita, joiden ominaispiirteet on mainittu tämän lausunnon 162 kohdassa, [ja] että alueella oli Mauritanian alueen kanssa oikeudellisia suhteita, joiden ominaispiirteet on mainittu tämän lausunnon 162 kohdassa.”

27 Samana päivänä, kun Länsi-Saharaa koskeva neuvoa-antava lausunto julkaistiin, Marokon kuningas piti puheen, jossa hän katsoi ”koko maailman tunnustaneen, että [Länsi-]Sahara kuuluu” Marokon kuningaskunnalle ja että hänen ”tehtävänään on ottaa kyseinen alue takaisin haltuunsa rauhanomaisesti”, ja kehotti järjestämään tässä tarkoituksessa marssin.

28 Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvosto hyväksyi 6.11.1975 1854. kokouksessaan Länsi-Saharaa koskevan päätöslauselman 380 (1975), jossa se ”pitää valitettavana [ilmoitetun] marssin järjestämistä” ja ”kehottaa [Marokon kuningaskuntaa] vetämään kaikki [kyseiseen] marssiin osallistuneet henkilöt välittömästi Länsi-Saharasta”.

29 Espanjan kuningaskunta ilmoitti 26.2.1976 Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille, että se vetäytyy kyseisestä päivästä lukien Länsi-Saharasta eikä ole enää kansainvälisesti vastuussa tämän alueen hallinnosta.

30 Tällä välin kyseisellä alueella oli syttynyt aseellinen konflikti Marokon kuningaskunnan, Mauritanian islamilaisen tasavallan ja Front Polisarion välillä. Tässä tilanteessa osa Länsi-Saharan väestöstä, joka oli suurelta osin länsisaharalaista, pakeni tältä alueelta ja asettui asumaan Algerian alueella lähellä Länsi-Saharan rajaa sijaitseville pakolaisleireille.

31 Espanjan kuningaskunnan Länsi-Saharasta vetäytymistä seuraavana päivänä Front Polisario ilmoitti Saharan demokraattisen arabitasavallan (SADR) perustamisesta. Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot eivät ole tähän päivään mennessä tunnustaneet SADR:ää.

32 Marokon kuningaskunta teki 14.4.1976 Mauritanian islamilaisen tasavallan kanssa sopimuksen Länsi-Saharan alueen jakamisesta ja liitti alueeseensa sille kyseisen sopimuksen mukaan kuuluvan osan Länsi-Saharan alueesta. Mauritanian islamilainen tasavalta teki 10.8.1979 Front Polisarion kanssa rauhansopimuksen, jonka nojalla se luopui kaikista aluevaatimuksistaan Länsi-Saharassa. Tämän rauhansopimuksen tekemisen jälkeen Marokon kuningaskunta otti hallintaansa alueen, jolta Mauritanian joukot olivat vetäytyneet.

33 Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous hyväksyi 21.11.1979 75. täysistunnossaan Länsi-Saharan kysymystä koskevan päätöslauselman 34/37, jossa se ”vahvistaa Länsi-Saharan kansan erottamattoman oikeuden itsemääräämiseen ja itsenäisyyteen [Yhdistyneiden kansakuntien

peruskirjan] – – ja päätöslauselman[sa] 1514 (XV) tavoitteiden mukaisesti”, ”pitää erittäin valitettavana tilanteen muuttumista huonommaksi sen seurauksena, että Marokko jatkaa Länsi-Saharan miehittämistä”, ”kehottaa myös Marokkoa välittömästi sitoutumaan rauhanprosessiin ja lopettamaan Länsi-Saharan alueen miehittämisen” ja ”suosittaa tässä tarkoituksessa, että [Front Polisario], joka edustaa Länsi-Saharan kansaa, osallistuu täysimääräisesti oikeudenmukaisen, kestävän ja lopullisen poliittisen ratkaisun löytämiseen Länsi-Saharan kysymykseen Yhdistyneiden kansakuntien päätöslauselmien ja julistusten mukaisesti”. Tämän päätöslauselman jälkeen Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous hyväksyi 11.11.1980 pidetyssä 56. täysistunnossaan päätöslauselman 35/19. Kyseisen päätöslauselman 10 kohdassa Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous ”kehottaa – – Marokkoa ja [Front Polisariota], joka edustaa Länsi-Saharan kansaa, aloittamaan välittömästi suorat neuvottelut lopullisen sovinnon tekemiseksi Länsi-Saharan kysymyksessä”.

34 Konflikti Marokon kuningaskunnan ja Front Polisarion välillä jatkui siihen saakka, kunnes molemmat osapuolet hyväksyivät lähtökohtaisesti 30.8.1988 pääosin muun muassa Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin esittämät sovintoehdotukset, jotka koskivat erityisesti aselevon julistamista sekä kansanäänestyksen järjestämistä itsemääräämisoikeudesta Yhdistyneiden kansakuntien valvonnassa. Koska poliittista ratkaisua ei löydetty, vihollisuudet kuitenkin jatkuivat vuonna 2020.

35 Muun muassa tulitauon toteutumisen valvomiseksi ja kyseisen kansanäänestyksen järjestämisessä auttamiseksi Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvosto perusti vuoden 1991 huhtikuussa Yhdistyneiden kansakuntien Länsi-Saharan kansanäänestystä valvomaan asetetut rauhanturvajoukot (Minurso), joiden mandaatti uusitaan joka vuosi, ja se on edelleen olemassa. Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmissa on vahvistettu säännöllisesti, että poliittisella ratkaisulla on mahdollistettava ”Länsi-Saharan väestön itsemääräämisoikeus järjestelyillä, jotka soveltuvat yhteen Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteiden ja päämäärien kanssa” (ks. viimeksi 30.10.2023 annetun Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2703 (2023) 4 kohta).

36 Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous hyväksyi 6.12.1995 pidetyssä 82. täysistunnossaan päätöslauselman 50/33, jonka otsikko on ”Taloudellinen tai muu ulkomainen toiminta, joka on esteenä sille, että siirtomaavallan alaisilla alueilla sovellettaisiin Itsenäisyyden myöntämistä siirtomaille ja siirtomaakansoille koskevaa julistusta,” ja jossa Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous muun muassa ”vahvistaa siirtomaiden ja itsehallintoa vailla olevien alueiden kansojen erottamattoman oikeuden itsemääräämiseen, itsenäisyyteen ja alueidensa luonnonvaroista nauttimiseen sekä kyseisten kansojen oikeuden määrätä kyseisten luonnonvarojen käytöstä itselleen parhaiten sopivalla tavalla”, ”toteaa, että ulkomaiset taloudelliset investoinnit, jotka toteutetaan yhteistyössä itsehallintoa vailla olevien alueiden kansojen kanssa ja niiden tahdon mukaisesti, jotta edistetään pätevästi kyseisten alueiden sosioekonomista kehitystä, ovat arvokkaita”, ”toteaa jälleen, että se, että ulkomaisten taloudellisten etujen nimissä käytetään hyväksi ja ryövätään siirtomaiden ja itsehallintoa vailla olevien alueiden meri- ja muita luonnonvaroja tätä koskevien Yhdistyneiden kansakuntien päätöslauselmien vastaisesti, uhkaa kyseisten alueiden koskemattomuutta ja hyvinvointia” ja ”kehottaa kaikkia hallituksia ja Yhdistyneiden kansakuntien järjestöjä huolehtimaan siitä, että siirtomaiden tai itsehallintoa vailla olevien alueiden väestöjen pysyvää suvereniteettia niiden luonnonvaroihin kunnioitetaan täysimääräisesti ja että se turvataan”.

37 Tätä kansanäänestystä ei ole vielä tähän mennessä pidetty, ja Marokon kuningaskunta hallitsee suurinta osaa Länsi-Saharan alueesta, jonka erottaa Front Polisarion hallinnoimasta muusta alueesta Marokon armeijan rakentama ja valvoma hiekkamuuri.

Assosiaatiosopimus, vapautussopimus ja erilaiset kalastussopimukset, jotka on tehty unionin ja Marokon kuningaskunnan välillä, ja niiden oikeudelliset seuraukset

38 Assosiaatiosopimuksen puitteissa Brysselissä allekirjoitettiin 13.12.2010 sopimus Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisen maataloustuotteita, jalostettuja maataloustuotteita sekä kaloja ja kalastustuotteita koskevia vastavuoroisia vapauttamistoimenpiteitä ja Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista tehdyn Euro–Välimeri-sopimuksen pöytäkirjojen N:o 1, N:o 2 ja N:o 3 sekä niiden liitteiden korvaamista ja mainitun assosiaatiosopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen tekemisestä kirjeenvaihtona (EUVL 2012, L 241, s. 4; jäljempänä vapautussopimus). Kyseinen sopimus hyväksyttiin unionin puolesta 8.3.2012 annetulla neuvoston päätöksellä 2012/497/EU (EUVL 2012, L 241, s. 2).

39 Euroopan talousyhteisö oli sitoutunut kalastuksen alalla vuonna 1985 ottamaan vastuun voimassa olevista kalastussopimuksista, jotka Espanjan kuningaskunta ja Portugalin tasavalta olivat tehneet Marokon kuningaskunnan kanssa ennen näiden kahden jäsenvaltion liittymistä silloiseen Euroopan talousyhteisöön (ks. Euroopan talousyhteisön ja Marokon kuningaskunnan välisistä kalastusjärjestelyistä Euroopan yhteisöjen ja Marokon kuningaskunnan välillä kirjeenvaihtona tehdyn sopimuksen, jota sovelletaan alustavasti 1 päivästä elokuuta 31 päivään joulukuuta 1987, tekemisestä 13.8.1987 tehty neuvoston päätös 87/442/ETY (EYVL 1987, L 232, s. 18) ja Euroopan talousyhteisön ja Marokon kuningaskunnan välisistä kalastusjärjestelyistä kirjeenvaihtona tehty sopimus, jota sovelletaan alustavasti 1 päivästä elokuuta 31 päivään joulukuuta 1987 (EYVL 1987, L 232, s. 19).

40 Euroopan talousyhteisö teki vuonna 1988, vuonna 1992 ja vuonna 2006 Marokon kuningaskunnan kanssa omia kalastusalan sopimuksia, joita olivat merikalastusalan suhteista Euroopan talousyhteisön ja Marokon kuningaskunnan välillä tehty sopimus (EYVL 1988, L 99, s. 49; jäljempänä vuoden 1988 sopimus), merikalastusalan suhteista Euroopan talousyhteisön ja Marokon kuningaskunnan välillä tehty sopimus (EYVL 1992, L 407, s. 3; jäljempänä vuoden 1992 sopimus) ja vuoden 2006 kalastussopimus.

41 Kyseisiä sopimuksia sovellettiin ”Marokon alueella ja Marokon lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesialueilla”, mutta niissä ei täsmennetty, missä sopimusten soveltamisalaan kuuluvien vesialueiden rajat tarkalleen kulkevat (ks. vastaavasti vuoden 1988 sopimuksen 1 artikla, vuoden 1992 sopimuksen 1 artikla ja vuoden 2006 kalastussopimuksen 11 artikla).

42 Keskeinen osa kaikkia näitä sopimuksia oli taloudellisen korvauksen maksaminen Marokon kuningaskunnalle osittain vastineena siitä, että Marokon viranomaiset myöntävät kalastuslupia unionin kalastusaluksille (ks. vastaavasti vuoden 1988 sopimuksen 2 artiklan 2 kohta ja 6 artikla, vuoden 1992 sopimuksen 2 artiklan 2 kohta ja 7 artikla sekä vuoden 2006 kalastussopimuksen 6 ja 7 artikla).

43 Erillisillä pöytäkirjoilla, joista kukin oli voimassa neljä vuotta ja jotka olivat erottamaton osa kyseisiä sopimuksia, määrättiin lisäksi unionin kalastusaluksille myönnettävistä kalastusmahdollisuuksista, niiden voimassaoloajasta ja niiden hyödyntämisen ehdoista (vuoden 1988 sopimuksen 5 ja 7 artikla sekä Marokon myöntämien kalastusmahdollisuuksien ja

yhteisön myöntämän taloudellisen korvauksen vahvistamisesta
1 päivästä maaliskuuta 1988 29 päivään helmikuuta 1992 väliselle ajanjaksolle tehty pöytäkirja N:o 1 (EYVL 1988, L 99, s. 61); vuoden 1992 sopimuksen 7 ja 9 artikla sekä kalastusmahdollisuuksien ja yhteisön maksamien hyvityksen ja taloudellisen korvauksen vahvistamisesta tehty pöytäkirja (EYVL 1992, L 407, s. 15) ja vuoden 2006 kalastussopimuksen 5–7 artikla sekä Euroopan yhteisön ja Marokon kuningaskunnan välisessä kalastuskumppanuussopimuksessa määrättyjen kalastusmahdollisuuksien ja taloudellisen korvauksen vahvistamisesta tehty pöytäkirja (EUVL 2006, L 141, s. 9)).

44 Riidanalaisen päätöksen johdanto-osan toisen perustelukappaleen mukaan viimeksi mainitun pöytäkirjan, jossa vahvistetaan kalastusmahdollisuudet ja taloudelliset korvaukset, eli Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisessä kalastuskumppanuussopimuksessa määrättyjen kalastusmahdollisuuksien ja taloudellisen korvauksen vahvistamisesta tehdyn pöytäkirjan (EUVL 2013, L 328, s. 2; jäljempänä vuoden 2013 pöytäkirja), joka oli liitetty vuoden 2006 kalastussopimukseen, voimassaolo päättyi 14.7.2018.

45 Front Polisario nosti 19.11.2012 unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen päätöksen 2012/497 kumoamiseksi ja väitti erityisesti, että neuvosto oli rikkonut useita kansainvälisen oikeuden mukaisia velvoitteitaan, koska se oli hyväksynyt mainitulla päätöksellä vapautussopimuksen soveltamisen Länsi-Saharan alueeseen. Unionin yleinen tuomioistuin kumosi 10.12.2015 antamallaan tuomiolla Front Polisario v. neuvosto (T-512/12, EU:T:2015:953) päätöksen 2012/497, siltä osin kuin siinä hyväksytään vapautussopimuksen soveltaminen Länsi-Saharaan, sillä perusteella, että neuvosto oli laiminlyönyt velvollisuutensa tutkia ennen kyseisen päätöksen antamista kaikki asiaan liittyvät seikat, kun se ei ollut varmistanut, ettei Länsi-Saharan alueelta peräisin olevia tuotteita, jotka viedään unioniin, hyödynnetä kyseisen alueen väestön vahingoksi ja ettei tuotteiden hyödyntämisellä loukata asianomaisten henkilöiden perusoikeuksia.

46 Unionin tuomioistuin, johon neuvosto teki valituksen 19.2.2016, kumosi 10.12.2015 annetun tuomion Front Polisario v. neuvosto (T-512/12, EU:T:2015:953) 21.12.2016 antamallaan tuomiolla neuvosto v. Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973) ja jätti tutkimatta Front Polisarion unionin yleisessä tuomioistuimessa nostaman kanteen. Unionin tuomioistuin hyväksyi tältä osin toisen valitusperusteen, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin oli tehnyt oikeudellisen virheen Front Polisarion asiavaltuutta arvioidessaan, ja erityisesti väitteen, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin oli katsonut virheellisesti, että vapautussopimusta sovelletaan Länsi-Saharaan. Unionin tuomioistuin katsoi etenkin, että unionin ja Marokon kuningaskunnan välisissä suhteissa sovellettavan itsemääräämisoikeuden periaatteen ja Länsi-Saharan, joka on Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 73 artiklassa tarkoitettu itsehallintoa vailla oleva alue, kansalla sen perusteella olevan itsemääräämisoikeuden mukaisesti kyseisellä alueella on oma ja erillinen asema suhteessa jokaiseen valtioon, mukaan lukien Marokon kuningaskuntaan. Unionin tuomioistuin päätteli tämän perusteella, että assosiaatiosopimuksen 94 artiklassa käytettyä ilmaisua ”Marokon kuningaskunnan alue” ei voida tulkita niin, että Länsi-Sahara kuuluu tämän sopimuksen alueelliseen soveltamisalaan.

47 Tämän päätelmän tekemiseksi unionin tuomioistuin nojautui 21.12.2016 antamassaan tuomiossa neuvosto v. Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973) myös siihen, että Länsi-Saharan kansaa on pidettävä ”kolmantena osapuolena” sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteessa tarkoitetulla tavalla. Jotta assosiaatiosopimuksen täytäntöönpano voi vaikuttaa kolmanteen osapuoleen siinä tapauksessa, että Länsi-Saharan alue sisällytetään assosiaatiosopimuksen soveltamisalaan, siihen on saatava kolmannen osapuolen suostumus, ilman että on tarpeen

määrittää, onko tällaisesta täytäntöönpanosta haittaa tai päinvastoin etua tälle osapuolelle. Unionin tuomioistuin huomautti kuitenkin, ettei 10.12.2015 annetusta tuomiosta Front Polisario v. neuvosto (T-512/12, EU:T:2015:953) ilmennyt, että Länsi-Saharan väestö olisi antanut tällaisen suostumuksen assosiaatiosopimuksen osalta.

48 Unionin tuomioistuin totesi 27.2.2018 antamassaan tuomiossa Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:118) muun muassa ensinnäkin, että vuoden 2006 kalastussopimus on osa sopimuskokonaisuutta, jonka taustalla on assosiaatiosopimus. Ottaen huomioon tämän sopimuskokonaisuuden unionin tuomioistuin on katsonut, että vuoden 2006 kalastussopimuksen 11 artiklassa oleva käsite ”Marokon alue” on ymmärrettävä samalla tavalla kuin assosiaatiosopimuksen 94 artiklassa oleva käsite ”Marokon kuningaskunnan alue”, ja päätellyt tämän perusteella, että Länsi-Saharan alue ei kuulu vuoden 2006 kalastussopimuksen 11 artiklassa tarkoitetun käsitteen ”Marokon alue” piiriin.

49 Toiseksi unionin tuomioistuin totesi ilmaisun ”Marokon kuningaskunnan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluv[at vesi]alu[eet]” tulkinnasta, että Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleesta sekä 55 ja 56 artiklasta seuraa, että vesialueet, joilla rantavaltiolla on oikeus käyttää täysivaltaisia oikeuksia tai lainkäyttövaltaa, rajoittuvat pelkästään niihin sen alueen lähivesiin, jotka kuuluvat sen aluemereen tai sen talousvyöhykkeeseen. Kun otetaan huomioon se, että Länsi-Saharan alue ei ole osa Marokon kuningaskunnan aluetta, unionin tuomioistuin päätteli, että Länsi-Saharan alueen lähivedet eivät tämän johdosta kuulu vuoden 2006 kalastussopimuksen 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettuun Marokon kalastusalueeseen.

50 Kolmanneksi unionin tuomioistuin täsmensi, että olisi vastoin itsemääräämisoikeuden periaatetta ja sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatetta sisällyttää Länsi-Saharan alueen rannikon välittömässä läheisyydessä olevat vesialueet kyseisen sopimuksen soveltamisalaan sillä perusteella, että ne olisivat kyseisen kalastussopimuksen 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettuja ”Marokon kuningaskunnan suvereniteettiin – – kuuluvia [vesi]alueita”.

51 Neljänneksi unionin tuomioistuin totesi vuoden 2006 kalastussopimuksen 2 artiklan a alakohtaan sisältyvästä ilmaisusta ”Marokon kuningaskunnan – – lainkäyttövaltaan kuuluv[at vesi]alue[et]”, että neuvosto ja komissio olivat tarkastelleet yhtenä mahdollisuutena sitä, että Marokon kuningaskuntaa voitaisiin pitää Länsi-Saharan alueen ”hallintovallan tosiasiallisena käyttäjänä” tai Länsi-Saharan alueen miehitysvaltana ja että tällainen luonnehdinta voisi osoittautua merkitykselliseksi kyseisen sopimuksen soveltamisalaa määritettäessä. Unionin tuomioistuin huomautti kuitenkin, että tarvitsematta edes tutkia sitä, olisiko kyseisen sopimuksen osapuolten mahdollinen yhteinen tarkoitus antaa kyseiselle ilmaisulle erityinen merkitys tällaisten olosuhteiden huomioon ottamiseksi ollut unionia sitovien kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukainen, tällaista yhteistä tarkoitusta ei missään tapauksessa voitu todeta käsiteltävässä tapauksessa, koska Marokon kuningaskunta oli ehdottomasti kiistänyt olevansa Länsi-Saharan miehitysvalta tai hallintovallan käyttäjä.

52 Viidenneksi unionin tuomioistuin totesi vuoden 2013 pöytäkirjan alueellisesta soveltamisalasta, että ilmaisua ”Marokon kalastusalue” käytetään sekä vuoden 2006 kalastussopimuksessa että kyseisessä pöytäkirjassa alueellisen soveltamisalan määrittämiseksi. Unionin tuomioistuin katsoi, että kyseisellä ilmaisulla on ymmärrettävä viitattavan vesialueisiin, jotka kuuluvat Marokon kuningaskunnan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan, joten se ei siis kata Länsi-Saharan alueen lähivesiä.

53 Kuudenneksi unionin tuomioistuin totesi, että vuoden 2013 pöytäkirjan määräyksissä tarkoitetut Marokon perusviivojen ja kalastusalueen maantieteelliset koordinaatit ilmoitettiin vasta 16.7.2014. Koska kyseinen pöytäkirja oli tullut voimaan 15.7.2014, se päätteli, etteivät nämä maantieteelliset koordinaatit ole osa sen tekstiä, sellaisena kuin osapuolet ovat siitä sopineet. Unionin tuomioistuimen mukaan oli joka tapauksessa niin, että vaikka mainitut maantieteelliset koordinaatit olisi ilmoitettu ennen kyseisen pöytäkirjan voimaantuloa, niillä ei millään tavalla olisi voitu kyseenalaistaa ilmaisun ”Marokon kalastusalue” tulkintaa, jonka se oli omaksunut 27.2.2018 annetun tuomion Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:118) 79 kohdassa, eikä laajentaa kyseisen pöytäkirjan soveltamisalaa siten, että siihen kuuluisivat myös Länsi-Saharan alueen lähivedet.

54 Tämän perusteella unionin tuomioistuin katsoi, että koska vuoden 2006 kalastussopimusta ja vuoden 2013 pöytäkirjaa ei sovelleta Länsi-Saharan alueen lähivesiin, sen tutkinnassa ei ollut tullut esiin mitään seikkaa, joka voisi vaikuttaa kyseisten sopimusten tekemistä koskevien toimien pätevyyteen SEU 3 artiklan 5 kohdan kannalta tarkasteltuna.

Riidanalainen sopimus ja riidanalainen päätös

55 Sen jälkeen, kun tuomio Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:118) oli annettu 27.2.2018, neuvosto antoi 16.4.2018 antamallaan päätöksellä komissiolle luvan aloittaa unionin puolesta neuvottelut Marokon kuningaskunnan kanssa vuoden 2006 kalastussopimuksen muuttamiseksi ja etenkin Länsi-Saharan alueen lähivesien sisällyttämiseksi kyseisen sopimuksen soveltamisalaan. Näiden neuvottelujen päätteeksi unionin ja Marokon kuningaskunnan välinen uusi kestävää kalastusta koskeva kumppanuussopimus, sen uusi täytäntöönpanopöytäkirja, mukaan lukien täytäntöönpanopöytäkirjan liite ja lisäykset, ja kalastussopimukseen liitetty kirjeenvaihto parafoitiin 24.7.2018.

56 Unioni ja Marokon kuningaskunta allekirjoittivat 14.1.2019 Brysselissä Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisen kestävää kalastusta koskevan kumppanuussopimuksen (EUVL 2019, L 77, s. 8; jäljempänä kalastussopimus), sen täytäntöönpanopöytäkirjan (EUVL 2019, L 77, s. 18; jäljempänä täytäntöönpanopöytäkirja) ja kalastussopimukseen liitetyn kirjeenvaihdon (EUVL 2019, L 77, s. 53; jäljempänä kirjeenvaihto) (jäljempänä yhdessä riidanalainen sopimus).

57 Kalastussopimuksen 1 artiklan h alakohdan mukaan kalastusalueella tarkoitetaan kyseisessä sopimuksessa ”itäisen Keski-Atlantin vesialueita, jotka sijaitsevat leveyspiirien 35° 47′ 18″ pohjoista leveyttä ja 20° 46′ 13″ pohjoista leveyttä välillä, mukaan lukien Länsi-Saharan lähivedet, ja kattavat kaikki kalastuksenhoitoalueet”. Siinä täsmennetään myös, että ”tämä määritelmä ei vaikuta mahdollisiin neuvotteluihin, jotka koskevat kalastusalueen viereisten valtioiden merialueiden rajaamista ja ylipäätään kolmansien maiden oikeuksia”.

58 Kalastussopimuksen 5 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Unionin alukset voivat harjoittaa kalastusta tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvalla kalastusalueella ainoastaan, jos niillä on tämän sopimuksen nojalla myönnetty kalastuslupa. Kaikenlainen tämän sopimuksen ulkopuolinen kalastustoiminta, jota harjoitetaan kalastusalueella, on kielletty.

2. Marokon kuningaskunnan viranomaiset eivät myönnä kalastuslupia unionin aluksille muutoin kuin tämän sopimuksen nojalla. Kalastuslupien myöntäminen unionin aluksille tämän sopimuksen ulkopuolella, erityisesti suorina kalastuslupina, on kielletty.”

59 Kalastussopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Jotta varmistetaan kestävää kalastusta koskeva sääntelykehys, kalastusalueella toimivat unionin alukset noudattavat Marokon lakeja ja määräyksiä, jotka koskevat kyseisellä alueella harjoitettavaa kalastustoimintaa, jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä. – –”

60 Kalastussopimuksen 12 artiklan 1–4 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Taloudellinen korvaus määritellään pöytäkirjassa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu taloudellinen korvaus sisältää

a) unionin myöntämän taloudellisen korvauksen unionin alusten pääsystä kalastusalueelle;

b) unionin alusten omistajien maksamat maksut;

c) alakohtaisen tuen, jonka unioni maksaa vuotuisen ja monivuotisen ohjelmasuunnittelun piiriin kuuluvan kestävän kalastuksen politiikan ja valtamerten hallinnoinnin toteuttamiseksi.

3. Unionin maksama taloudellinen korvaus suoritetaan vuosittain [täytäntöönpano]pöytäkirjan mukaisesti.

4. Osapuolet tarkastelevat tästä sopimuksesta johtuvien sosioekonomisten hyötyjen tasapuolista maantieteellistä ja sosiaalista jakautumista erityisesti infrastruktuurin, sosiaalisten peruspalvelujen, yritysten perustamisen, ammatillisen koulutuksen sekä kalatalousalan kehittämistä ja nykyaikaistamista koskevien hankkeiden osalta, jotta voidaan varmistaa, että asianomaisten väestöryhmien saama hyöty on oikeassa suhteessa kalastustoimintaan.”

61 Kalastussopimuksen 13 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Perustetaan sekakomitea, joka muodostuu osapuolten edustajista. Sekakomitea vastaa tämän sopimuksen soveltamisen seurannasta, ja se voi hyväksyä muutoksia [täytäntöönpano]pöytäkirjaan.”

62 Kalastussopimuksen 14 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Tätä sopimusta sovelletaan alueisiin, joilla sovelletaan toisaalta [EU-]sopimusta ja [EUT-]sopimusta ja toisaalta tämän sopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja lakeja ja määräyksiä.”

63 Kalastussopimuksen 16 artiklassa määrätään seuraavaa:

”[Täytäntöönpanop]öytäkirja ja – – kirjeenvaihto ovat erottamaton osa tätä sopimusta – –”

64 Täytäntöönpanopöytäkirjan 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Kalastussopimuksen 12 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu taloudellinen korvaus ja 12 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetut maksut kohdennetaan niin, että sosioekonomiset hyödyt jakautuvat maantieteellisesti ja sosiaalisesti tasaisesti ja että voidaan

varmistaa asianomaisten väestöryhmien saama hyöty kalastussopimuksen 12 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

2. Viimeistään kolmen kuukauden kuluttua tämän pöytäkirjan soveltamisen alkamispäivästä Marokon kuningaskunnan viranomaiset esittävät 1 kohdassa tarkoitettuun maantieteelliseen ja sosiaaliseen jakautumiseen johtavan menetelmän ja jaettujen määrien jakoperusteen, jota on tarkasteltava sekakomiteassa."

65 Kirjeenvaihdon toisessa kappaleessa todetaan seuraavaa:

"Neuvottelujen päätteeksi [unioni] ja Marokon kuningaskunta ovat sopineet seuraavaa:

1. Länsi-Saharan osalta osapuolet vahvistavat tukensa Yhdistyneiden kansakuntien prosessille ja [Yhdistyneiden kansakuntien] pääsihteerin pyrkimyksille saavuttaa lopullinen poliittinen ratkaisu Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteiden ja tavoitteiden sekä [Yhdistyneiden kansakuntien] turvallisuusneuvoston päätöslauselmien pohjalta.

2. Kalastussopimus tehdään rajoittamatta osapuolten seuraavia kantoja:

– [unionin] osalta: kanta sen vailla itsehallintoa olevan Länsi-Saharan alueen asemaan, jonka lähivedet kuuluvat kalastussopimuksen 1 artiklan h alakohdassa määriteltyyn kalastusalueeseen, ja kyseisen alueen itsemääräämisoikeuteen, niiden viittausten, jotka kalastussopimuksessa tehdään Marokon lakeihin ja määräyksiin, vaikuttamatta kantaan,

– Marokon kuningaskunnan osalta: Saharan alue on olennainen osa Marokon kansallista aluetta, jolla Marokko käyttää täysimääräisesti itsemääräämisoikeuttaan muiden kansallisten alueidensa tapaan. Marokko katsoo, että kaikkien tätä alueellista riitaa koskevien ratkaisujen olisi perustuttava sen tekemään itsehallintoa koskevaan aloitteeseen."

66 Neuvosto antoi riidanalaisen päätöksen 4.3.2019. Tämän päätöksen 1 artiklan ensimmäisessä kohdassa todetaan seuraavaa:

"Hyväksytään unionin puolesta [kalastussopimus], – – täytäntöönpanopöytäkirja sekä – – kirjeenvaihto."

67 Riidanalaisen päätöksen johdanto-osan kolmannesta viiteen ja seitsemännestä kahdenteentoista perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"(3) Vastauksena [vuoden 2006 kalastus]sopimuksen sekä sen täytäntöönpanopöytäkirjan pätevyyttä ja tulkintaa koskevaan ennakkoratkaisupyyntöön unionin tuomioistuin katsoi asiassa C-266/16 antamassaan tuomiossa, että sopimusta ja sen täytäntöönpanopöytäkirjaa ei sovelleta Länsi-Saharan alueen lähivesiin.

(4) Unioni ei ota kantaa Yhdistyneiden kansakuntien johdolla toteutettavan, Länsi-Saharan lopullista asemaa koskevan poliittisen prosessin tuloksiin ja on johdonmukaisesti vahvistanut uudelleen sitoutumisensa Länsi-Saharaa koskevan riidan ratkaisemiseen. Länsi-Sahara on tällä hetkellä sisällytetty itsemääräämisoikeutta vailla olevista alueista laadittuun Yhdistyneiden kantakuntien luetteloon, ja aluetta hallinnoi pääasiassa Marokon kuningaskunta. Unioni antaa täyden tukensa Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin ja hänen henkilökohtaisen lähettiläänsä pyrkimyksille auttaa osapuolia pääsemään

oikeudenmukaiseen, pysyvään ja keskinäisesti hyväksyttävissä olevaan poliittiseen ratkaisuun, joka mahdollistaa Länsi-Saharan kansan itsemääräämisoikeuden Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjassa esitettyjen ja Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin – – kirjattujen päämäärien ja periaatteiden mukaisten järjestelyjen osana.

(5) Unionin laivastolla olisi oltava mahdollisuus jatkaa [vuoden 2006 kalastussopimuksen] voimaantulosta alkaen harjoittamaansa kalastustoimintaa, ja [kyseisen] sopimuksen soveltamisala olisi määriteltävä siten, että se kattaa Länsi-Saharan alueen lähivedet. Kalastusalan kumppanuuden jatkaminen on tärkeää myös sen varmistamiseksi, että kyseinen alue voi edelleen hyötyä [vuoden 2006 kalastussopimuksen] mukaisesta alakohtaisesta tuesta unionin ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti, ihmisoikeudet mukaan lukien, ja asianomaisen väestön hyväksi.

– –

(7) Kalastussopimuksen tavoitteena on, että unioni ja Marokon kuningaskunta voisivat tehdä tiiviimpää yhteistyötä kestävän kalastuspolitiikan ja kalavarojen vastuullisen hyödyntämisen edistämiseksi kalastussopimuksessa määritellyllä kalastusalueella, sekä tukea Marokon kuningaskunnan pyrkimyksiä kehittää kalastusalaa ja sinistä taloutta. Näin se edistää [SEU] 21 artiklan mukaisten unionin tavoitteiden saavuttamista.

(8) Komissio on arvioinut kalastussopimuksen mahdollisia vaikutuksia kestävään kehitykseen, erityisesti asianomaiselle väestölle koituvien hyötyjen ja asianomaisten alueiden luonnonvarojen hyödyntämisen osalta.

(9) Kyseisen arvioinnin perusteella katsotaan, että kalastussopimuksesta olisi paljon hyötyä asianomaiselle väestölle, mikä johtuu myönteisestä sosioekonomisesta vaikutuksesta kyseiseen väestöön erityisesti työllisyyttä ja investointeja ajatellen sekä sopimuksen vaikutuksesta kalastusalan ja kalanjalostusteollisuuden kehitykseen.

(10) Lisäksi katsotaan, että kalastussopimus tarjoaa parhaat takeet Länsi-Saharan lähivesien luonnonvarojen kestävälle hyödyntämiselle, sillä kalastustoiminnassa noudatetaan tätä aluetta koskevia parhaita tieteellisiä lausuntoja ja suosituksia sekä sovelletaan asianmukaisia seuranta- ja valvontatoimenpiteitä.

(11) Ottaen huomioon [27.2.2018 annetussa] tuomiossa [Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:118)] esitetyt seikat komissio on yhdessä Euroopan ulkosuhdehallinnon [(EUH)] kanssa toteuttanut kaikki tässä yhteydessä kohtuulliset ja toteuttamiskelpoiset toimenpiteet, jotta asianomainen väestö voitaisiin ottaa asianmukaisesti mukaan toimintaan ja varmistaa sen suostumus. Länsi-Saharassa ja Marokon kuningaskunnassa on järjestetty laajoja kuulemisia, ja kuulemisiin osallistuneet sosioekonomiset ja poliittiset toimijat kannattivat selkeästi kalastussopimuksen tekemistä. [Front Polisario] ja eräät muut osapuolet eivät kuitenkaan suostuneet osallistumaan kuulemisprosessiin.

(12) Ne, jotka eivät suostuneet osallistumaan prosessiin, eivät hyväksyneet kalastussopimuksen ja sen täytäntöönpanopöytäkirjan soveltamista Länsi-Saharan lähivesiin, koska niiden mielestä nämä asiakirjat vahvistaisivat Marokon kuningaskunnan asemaa Länsi-Saharan alueella. Mikään kalastussopimuksen tai sen täytäntöönpanopöytäkirjan sanamuoto ei kuitenkaan anna ymmärtää, että sopimuksessa tunnustettaisiin Marokon kuningaskunnan

suvereniteetti tai täysivaltaiset oikeudet Länsi-Saharan ja sen lähivesien osalta. Unioni jatkaa myös toimiensa tehostamista tukeakseen Yhdistyneiden kansakuntien johdolla aloitettua ja toteutettua prosessia riidan ratkaisemiseksi rauhanomaisesti.”

68 Kalastussopimuksen 17 artiklan mukaisesti kyseinen sopimus, täytäntöönpanopöytäkirja ja kirjeenvaihto tulivat voimaan 18.7.2019 (EUVL 2019, L 195, s. 1).

69 Täytäntöönpanopöytäkirjan, jossa määrätään Länsi-Saharan alueen lähivesillä sijaitseville kalastusalueille pääsyn ehdoista, voimassaolo päättyi neljän vuoden kuluttua sen voimaantuloajankohdasta eli 17.7.2023.

Asian käsittelyn vaiheet unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

70 Front Polisario nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamossa 10.6.2019 ja 12.6.2019 rekisteröidyillä kannekirjelmillä kaksi kannetta, joilla asiassa T-344/19 vaadittiin kumoamaan riidanalainen päätös ja asiassa T-356/19 vaadittiin siinä tapauksessa, että unionin yleinen tuomioistuin katsoisi, että Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisessä kestävää kalastusta koskevassa kumppanuussopimuksessa ja sen täytäntöönpanopöytäkirjassa määrättyjen kalastusmahdollisuuksien jakamisesta 29.11.2018 annettu neuvoston asetus (EU) 2019/440 (EUVL 2019, L 77, s. 1) on välissä oleva toimenpide, joka on esteenä sille, että riidanalaisen päätöksen voitaisiin katsoa koskevan Front Polisariota suoraan, kumoamaan kyseinen asetus.

71 Valituksenalaisella tuomiolla unionin yleinen tuomioistuin muun muassa kumosi riidanalaisen päätöksen ja totesi, että kyseisen päätöksen vaikutukset pidetään voimassa enintään Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun määräajan ajan, tai – jos muutosta on haettu tämän ajan kuluessa – kunnes unionin tuomioistuin on antanut muutoksenhausta ratkaisun.

72 Ensimmäiseksi unionin yleinen tuomioistuin tutki kaksi oikeudenkäyntiväitettä, jotka neuvosto, jota Espanjan tasavalta, Ranskan tasavalta, komissio sekä Chambre des pêches maritimes de l’Atlantique Nord, Chambre des pêches maritimes de l’Atlantique Centre ja Chambre des pêches maritimes de l’Atlantique Sud (joista käytetään yhdessä jäljempänä nimitystä CPMM) tukevat, oli pääasiallisesti esittänyt riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevan kanteen osalta ja joista ensimmäinen perustui siihen, ettei Front Polisariolla ole asianosaiskelpoisuutta unionin tuomioistuimissa, ja toinen siihen, ettei Front Polisariolla ole asiavaltuutta nostaa kanne riidanalaisesta päätöksestä, ja hylkäsi niistä ensimmäisen valituksenalaisen tuomion 132–159 kohdassa ja toisen sen 171–268 kohdassa.

73 Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin tutki hylättyään Front Polisarion vaatimustensa tueksi esittämän ensimmäisen kumoamisperusteeen, joka perustui siihen, ettei neuvostolla ollut toimivaltaa antaa riidanalaista päätöstä, valituksenalaisen tuomion 276–364 kohdassa kolmannen kumoamisperusteen, joka perustui lähinnä siihen, että neuvosto oli laiminlyönyt velvollisuutensa noudattaa vaatimuksia, jotka unionin tuomioistuin on johtanut itsemääräämisoikeuden periaatteesta ja sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteesta ja joita on täsmennetty 21.12.2016 annetussa tuomiossa neuvosto v. Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973) ja 27.2.2018 annetussa tuomiossa Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:118). Unionin yleinen tuomioistuin päätteli valituksenalaisen tuomion 364 kohdassa, että kun neuvosto antoi riidanalaisen päätöksen, se ei ollut ottanut riittävällä tavalla huomioon kaikkia Länsi-Saharan tilanteeseen liittyviä merkityksellisiä seikkoja ja se oli katsonut virheellisesti, että sillä oli

harkintavalta päättää, oliko syytä noudattaa unionin tuomioistuimen sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteesta, yhdessä itsemääräämisoikeuden periaatteen kanssa, omaksuman tulkinnan mukaisesti vaatimusta siitä, että riidanalaisen sopimuksen soveltaminen Länsi-Saharaan edellyttää kyseisen alueen kansan suostumusta, koska kyseinen kansa on sopimuksen kannalta kolmas osapuoli.

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa ja asianosaisten vaatimukset

74 Unionin tuomioistuimen presidentin 15.2.2022 tekemällä päätöksellä asiat C-778/21 P ja C-798/21 P yhdistettiin asian käsittelyn kirjallista ja suullista vaihetta sekä tuomion antamista varten.

75 Unionin tuomioistuimen presidentin 27.5.2022 tekemillä päätöksillä Unkari, Portugalin tasavalta ja Slovakian tasavalta hyväksyttiin väliintulijoiksi tukemaan neuvoston vaatimuksia asiassa C-798/21 P.

76 Unionin tuomioistuimen presidentin 16.6.2022 tekemällä päätöksellä myös Belgian kuningaskunta hyväksyttiin väliintulijaksi tukemaan neuvoston vaatimuksia asiassa C-798/21 P. Kyseinen jäsenvaltio ei kuitenkaan ole ottanut myöhemmin osaa asian käsittelyn kirjalliseen vaiheeseen.

77 Komissio vaatii valituksessaan (asia C-778/21 P), että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1 ja 2 kohdan

– hylkää Front Polisarion ensimmäisessä oikeusasteessa nostaman kanteen, tai jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei asia ole ratkaisukelpoinen, palauttaa sen unionin yleiseen tuomioistuimeen ja

– velvoittaa Front Polisarion korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut kummassakin oikeusasteessa valittajalle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut mukaan lukien.

78 Neuvosto vaatii valituksessaan (asia C-798/21 P), että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin sillä kumotaan riidanalainen päätös

– ratkaisee lopullisesti sen valituksen kohteena olevat kysymykset ja hylkää Front Polisarion asiassa T-344/19 nostaman kanteen

– velvoittaa Front Polisarion korvaamaan tästä muutoksenhakumenettelystä ja asian T-344/19 käsittelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut ja

– toissijaisesti pitää riidanalaisen päätöksen vaikutukset voimassa 12 kuukauden ajan tässä asiassa annettavan tuomion julistamispäivästä lukien.

79 Front Polisario vaatii, että unionin tuomioistuin

– hylkää valitukset

– velvoittaa komission korvaamaan kaikki Front Polisariolle tämän asian käsittelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut ja

– velvoittaa neuvoston korvaamaan kaikki Front Polisarion tämän asian käsittelystä ja asian käsittelystä ensimmäisessä oikeusasteessa unionin yleisessä tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

80 Ranskan tasavalta vaatii, että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin siinä kumotaan riidanalainen päätös

– ratkaisee lopullisesti näiden valitusten kohteena olevat kysymykset ja hylkää Front Polisarion kanteen, tai jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei asia ole ratkaisukelpoinen, palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen ja

– toissijaisesti neuvoston ja komission esittämistä syistä pitää riidanalaisen päätöksen vaikutukset voimassa 18 kuukauden ajan tässä asiassa annettavan tuomion julistamispäivästä lukien.

81 CPMM vaatii, että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion

– toteaa, että Front Polisarion kanne on jätettävä tutkimatta, tai ainakin, että se on perusteeton, ja

– päättää, että Front Polisario velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

82 Espanjan kuningaskunta vaatii, että unionin tuomioistuin hyväksyy komission valituksen asiassa C-778/21 P ja neuvoston valituksen asiassa C-798/21 P. Belgian kuningaskunta, Unkari, Portugalin tasavalta ja Slovakian tasavalta vaativat, että unionin tuomioistuin hyväksyy neuvoston valituksen.

Valitusten tarkastelu

83 Komissio, joka on valittajana asiassa C-778/21 P, vetoaa valituksensa tueksi viiteen ja neuvosto, joka on valittajana asiassa C-798/21 P, neljään valitusperusteeseen. Kolme ensimmäistä asiassa C-778/21 P esitettyä valitusperustetta ja kaksi ensimmäistä asiassa C-798/21 P esitettyä valitusperustetta perustuvat oikeudellisiin virheisiin, joita unionin yleisen tuomioistuimen väitetään tehneen Front Polisarion sen käsiteltäväksi saattaman kanteen tutkittavaksi ottamisen osalta, kun taas neljäs ja viides asiassa C-778/21 P esitetty valitusperuste sekä kolmas ja neljäs asiassa C-798/21 P esitetty valitusperuste perustuvat oikeudellisiin virheisiin, joita unionin yleisen tuomioistuimen väitetään tehneen tutkiessaan kyseisen kanteen perusteltavuutta.

Asiassa C-778/21 P esitetty ensimmäinen valitusperuste ja asiassa C-798/21 P esitetty ensimmäinen valitusperuste, jotka koskevat sitä, ettei Front Polisariolla ole asianosaisuuskelpoisuutta

Asianosaisten lausumat

84 Neuvosto ja komissio moittivat ensimmäisillä valitusperusteillaan unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että tämä teki oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 142–158 kohdassa, että Front Polisariolla on asianosaiskelpoisuus unionin tuomioistuimissa.

85 Kumpikin toimielin sekä Ranskan tasavalta ja CPMM väittävät etenkin, ettei Front Polisario ole oikeuskelpoinen kansainvälisen oikeuden eikä unionin oikeuden mukaan. Ne riitauttavat lisäksi mahdollisuuden vedota tehokkaan oikeussuojan periaatteeseen, jotta Front Polisariolla voidaan katsoa olevan kelpoisuus nostaa kanne unionin yleisessä tuomioistuimessa Länsi-Saharan kansan itsemääräämisoikeuden puolustamiseksi, koska muutoin kaikki unionin tuomioistuimissa ”sisäisinä” tuomioistuimina nostetut kanteet olisi otettava tutkittaviksi, vaikka tällainen kanne koskisi kansainvälisen oikeuden soveltamisalaan kuuluvaa kansainvälistä riitaa, jonka on pannut vireille kansainvälisen oikeuden subjekti ja jota ei voitaisi panna vireille kansainvälisissä tuomioistuimissa. Neuvoston mukaan oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan ei merkitse sellaista yleistä oikeutta saada asiansa käsitellyksi unionin tuomioistuimissa, jonka osalta ei oteta huomioon SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa mainittuja tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

86 Komission mukaan on lisäksi niin, että vaikka Front Polisario osallistuu tosin ”poliittisen ratkaisun” löytämiseen Länsi-Saharan alueen lopullista asemaa koskevassa kysymyksessä, kuten valituksenalaisen tuomion 143 ja 144 kohdassa todetaan, Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen päätöslauselman 34/37, johon unionin yleinen tuomioistuin viittaa ja joka mainitaan tämän tuomion 33 kohdassa, merkitystä on tarkasteltava asiayhteydessään. Tässä päätöslauselmassa suositetaan tosin, että Front Polisario, ”joka edustaa” Länsi-Saharan kansaa, osallistuu poliittisen ratkaisun löytämiseen kyseistä aluetta koskevaan konfliktiin. Päätöslauselma, joka ei ole sitova, on kuitenkin annettu ennen kuin Länsi-Saharan väestön jonkinmuotoinen paikallisedustus on alkanut hahmottua yleisten välittömien vaalien kautta. Unioni ei ole missään vaiheessa katsonut, että Front Polisario olisi jotain muuta kuin yksi sen rauhanmenettelyn ”osapuolista”, jota Yhdistyneissä kansakunnissa käydään, ja on edelleen melko epävarmaa, kuinka suuri täsmälleen on se osuus Länsi-Saharan kansasta, joka katsoo Front Polisarion edustavan nykyään itseään.

87 Neuvoston mielestä unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen omaksuessaan SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetusta oikeushenkilön käsitteestä sellaisen laajan tulkinnan, jossa ei oteta huomioon Front Polisarion roolin ja edustavuuden rajoja kansainvälisessä oikeudessa, ja hylätessään valituksenalaisen tuomion 155 kohdassa ja 29.9.2021 annetun tuomion Front Polisario v. neuvosto (T-279/19, EU:T:2021:639) 103 kohdassa neuvoston tältä osin esittämät väitteet. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi sen mukaan virheellisesti, että Front Polisarion edustavuus poliittisessa riidanratkaisumenettelyssä Yhdistyneissä kansakunnissa oikeutti pitämään sitä ”oikeushenkilönä”, jotta se voi riitauttaa sellaisen sopimuksen tekemistä koskevan päätöksen pätevyyden, jolla ei olisi vaikutusta kyseisen riidan ratkaisemiseen. Front Polisarion rooli kansainvälisellä tasolla rajoittuu neuvoston mukaan sen kelpoisuuteen osallistua Länsi-Saharan kansan edustajana Yhdistyneiden kansakuntien johdolla käytyihin Länsi-Saharan lopullista asemaa koskeviin neuvotteluihin tämän tuomion 33 kohdassa mainitun Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen päätöslauselman 34/37 nojalla. Se, että unionin toimielimet ovat

katsoneet, että on olemassa riita, josta käydään neuvotteluja Yhdistyneiden kansakuntien puitteissa, ei merkitse millään tavalla, että unioni tai sen toimielimet katsovat, että Front Polisario on niiden keskustelukumppani, koska unioni ei ole kyseisten neuvottelujen osapuoli.

88 Front Polisario kiistää tämän argumentaation.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

89 Kuten unionin yleinen tuomioistuin muistutti pääosin valituksenalaisen tuomion 135 ja 136 kohdassa, on niin, että vaikka SEUT 263 artiklan neljännen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi kyseisen artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrätyin edellytyksin nostaa kanteen hänelle osoitetusta toimesta tai toimesta, joka koskee häntä suoraan ja erikseen, sekä sääntelytoimesta, joka koskee häntä suoraan ja joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä, unionin tuomioistuin on kuitenkin jo katsonut, että yhteisöillä on asianosaiskelpoisuus unionin tuomioistuimissa riippumatta siitä, onko ne perustettu kansallisessa oikeudessa oikeushenkilöiksi.

90 Kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 137 kohdassa, näin on muun muassa silloin, kun yhtäältä kyseinen yhteisö on riittävästi niitä henkilöitä edustava, joiden unionin oikeudesta johtuvia oikeuksia se väittää puolustavansa, ja sillä on autonomia ja vastuu, joita tarvitaan unionin oikeudessa määritellyissä oikeussuhteissa toimimiseksi, ja kun toisaalta toimielimet ovat tunnustaneet sen neuvottelukumppaniksi näitä oikeuksia koskevissa neuvotteluissa (ks. vastaavasti tuomio 8.10.1974, Union Syndicale – Service public européen ym. v. neuvosto, 175/73, EU:C:1974:95, 9–17 kohta ja tuomio 8.10.1974, Syndicat général du personnel des organismes européens v. komissio, 18/74, EU:C:1974:96, 5–13 kohta).

91 Näin on ollut myös silloin, kun – kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 138 kohdassa – unionin toimielimet ovat kohdelleet tätä yhteisöä erillisenä subjektina, jolla on omia oikeuksia ja velvollisuuksia. On näet johdonmukaista ja oikeudenmukaista tunnustaa, että tällainen yhteisö on asianosaiskelpoinen riitauttamaan toimielinten sen osalta toteuttamat toimenpiteet, joilla rajoitetaan sen oikeuksia, tai sen osalta tehdyt päätökset, joilla on sille kielteisiä seurauksia (ks. vastaavasti tuomio 28.10.1982, Groupement des Agences de voyages v. komissio, 135/81, EU:C:1982:371, 9–11 kohta; tuomio 18.1.2007, PKK ja KNK v. neuvosto, C-229/05 P, EU:C:2007:32, 107–112 kohta ja tuomio 15.6.2017, Al-Faqih ym. v. komissio, C-19/16 P, EU:C:2017:466, 40 kohta).

92 Unionin yleinen tuomioistuin huomautti lisäksi perustellusti valituksenalaisen tuomion 139 kohdassa, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, ettei SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettua oikeushenkilön käsitettä saa tulkita suppeasti (ks. vastaavasti tuomio 22.6.2021, Venezuela v. neuvosto (Kolmanteen valtioon kohdistuva vaikutus), C-872/19 P, EU:C:2021:507, 44 kohta).

93 Esillä olevassa tapauksessa on todettava – kuten julkisasiamies on tehnyt yhdistetyissä asioissa komissio v. Front Polisario ja neuvosto v. Front Polisario (C-779/21 P ja C-799/21 P, EU:C:2024:260) antamansa ratkaisuehdotuksen 82 kohdassa –, että Front Polisario kutsuu itseään vapautusliikkeeksi, joka on perustettu taistelemaan vailla itsehallintoa olevan Länsi-Saharan alueen tietyn tyyppisen tulevan hallintomallin puolesta eli sen puolesta, että alue olisi itsenäinen nykyisin Marokon kuningaskuntaan nähden ja että alueelle perustettaisiin suvereeni Länsi-Saharan valtio. Tämä liike pyrkii siis itsenäisen valtion perustamiseen vailla itsehallintoa olevan Länsi-Saharan alueen kansan itsemääräämisoikeuden nojalla.

94 Koska tämä liike pyrkii nimenomaan perustamaan Länsi-Saharan kansan itsemääräämisoikeuteen nojautuen tämän alueen osalta valtiollisen oikeusjärjestyksen, se, että sillä katsotaan olevan asianosaiskelpoisuus unionin tuomioistuimissa, ei voi edellyttää sitä, että se on perustettu oikeushenkilön muotoon tietyn kansallisen oikeusjärjestyksen mukaisesti.

95 Front Polisario on lisäksi yksi legitiimeistä keskustelukumppaneista siinä tämän tuomion 35 kohdassa mainitussa prosessissa, jota käydään Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston johdolla Länsi-Saharan tulevaisuuden määrittämiseksi ja jossa tehdyt päätökset sitovat kaikkia jäsenvaltioita ja unionin toimielimiä, ja näin on siitä huolimatta, etteivät Yhdistyneet kansakunnat tai unioni ja sen jäsenvaltiot ole antaneet sille milloinkaan ”kansallisen vapautusliikkeen” asemaa.

96 Tästä seuraa, että Front Polisario, joka osallistuu myös erilaisiin kansainvälisiin, etenkin afrikkalaisiin, foorumeihin ja jolla on kahdenvälisiä oikeussuhteita kansainvälisellä tasolla, on riittävällä tavalla olemassa oikeudellisesti siten, että sillä voi olla asianosaiskelpoisuus unionin tuomioistuimissa.

97 Siitä kysymyksestä, voiko kyseinen yhteisö edustaa legitiimisti Länsi-Saharan kansan etuja, on todettava, että tämä kysymys koskee sen asiavaltuutta riidanalaisesta päätöksestä nostetun kumoamiskanteen yhteydessä eikä sen asianosaiskelpoisuutta unionin tuomioistuimissa.

98 Lopuksi on todettava tehottomaksi se argumentaatio, jonka mukaan Front Polisarion ei katsota olevan oikeuskelpoinen jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä tai jonka mukaan minkään jäsenvaltion tuomioistuin ei ole katsonut sen olevan asianosaiskelpoinen. Kuten unionin yleinen tuomioistuin näet huomautti valituksenalaisen tuomion 136 kohdassa, on niin, että vaikka SEUT 263 artiklan neljänteen kohtaan sisältyvä käsite ”oikeushenkilö” edellyttää lähtökohtaisesti oikeuskelpoisuutta, jonka olemassaolo on tarkistettava sen kansallisen oikeuden kannalta, jonka nojalla kyseessä oleva oikeushenkilö on perustettu, kyseinen käsite ei välttämättä täysin vastaa jäsenvaltioiden eri oikeusjärjestyksien omia oikeushenkilön käsitteitä. Tältä osin on myös huomautettava unionin tuomioistuimen katsoneen, että kolmatta valtiota on valtiona, joka on kansainvälisen oikeuden nojalla oikeussubjekti, pidettävä SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettuna ”oikeushenkilönä” (ks. vastaavasti tuomio 22.6.2021, Venezuela v. neuvosto (Kolmanteen valtioon kohdistuva vaikutus), C-872/19 P, EU:C:2021:507, 53 kohta).

99 Edellä esitetyn perusteella unionin yleinen tuomioistuin saattoi oikeudellista virhettä tekemättä päätellä, että Front Polisariolla on SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettu asianosaisuuskelpoisuus unionin tuomioistuimissa.

100 Asiassa C-778/21 P esitetty ensimmäinen valitusperuste ja asiassa C-798/21 P esitetty ensimmäinen valitusperuste on siis hylättävä perusteettomina.

Asiassa C-778/21 P esitetyt toinen ja kolmas valitusperuste ja asiassa C-798/21 P esitetty toinen valitusperuste, jotka perustuvat siihen, ettei riidanalainen päätös koske Front Polisariota suoraan ja erikseen

101 Komissio väittää asiassa C-778/21 P esittämässään toisessa ja kolmannessa valitusperusteessa ja neuvosto asiassa C-798/21 P esittämänsä toisen valitusperusteen ensimmäisessä ja toisessa osassa, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi virheellisesti valituksenalaisen tuomion

259 kohdassa, että riidanalainen päätös koskee Front Polisariota suoraan SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla, ja valituksenalaisen tuomion 268 kohdassa, että kyseinen päätös koskee sitä erikseen kyseisessä määräyksessä tarkoitetulla tavalla.

Asiassa C-778/21 P esitetty toinen valitusperuste ja asiassa C-798/21 P esitetyn toisen valitusperusteen ensimmäinen osa, jotka perustuvat siihen, ettei riidanalainen päätös koske Front Polisariota suoraan

– *Asianosaisten lausumat*

102 Neuvosto ja komissio väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin päätteli valituksenalaisen tuomion 259 kohdassa virheellisesti, että riidanalainen päätös koskee Front Polisariota suoraan.

103 Komissio väittää etenkin, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi väärin unionin oikeutta katsoessaan, että riidanalaisen päätöksen ja riidanalaisen sopimuksen tietyt vaikutukset täyttävät edellytykset, joiden nojalla voidaan todeta, että riidanalainen päätös koskee Front Polisariota suoraan, vaikka riidanalaisessa sopimuksessa, joka kyseisellä päätöksellä on tarkoitus hyväksyä unionin puolesta, vain annetaan pääsy Länsi-Saharan lähivesille sellaista taloudellista korvausta vastaan, joka sisältää korvauksen tästä pääsystä, alusten omistajien maksamat maksut ja alakohtaisen tuen, samalla kun siinä huolehditaan siitä, että Länsi-Saharan alueen erillinen asema tunnustetaan, ja jätetään täysin avoimeksi Yhdistyneissä kansakunnissa käydyn prosessin ratkaisu mainitun itsehallintoa vailla olevan alueen osalta.

104 Unionin yleisen tuomioistuimen päättelyllä, jolla toimielinten väitteet hylätään valituksenalaisen tuomion 197–235 kohdassa, ei todellisuudessa pyritä komission mukaan osoittamaan, että riidanalainen päätös koskee Front Polisariota suoraan, vaan sillä pyritään pikemminkin osoittamaan, että riidanalaista sopimusta sovelletaan Länsi-Saharan alueeseen ja sen lähivesiin ja se voi siis vaikuttaa Länsi-Saharan kansaan. Unionin yleinen tuomioistuin teki siis valituksenalaisen tuomion 201–216 kohdassa ja sen 255–258 kohdassa oikeudellisen virheen, sillä tietyt toimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta kyse voi olla varojen hyödyntämisestä tai taloudellisen korvauksen käyttämisestä. Muutoin mikään näiden varojen hyödyntäminen ja mikään taloudellinen korvaus ei hyödytä Länsi-Saharaa. Pelkästään se, että riidanalaisessa sopimuksessa määrätään kyseisen sopimuksen täytäntöönpanotoimenpiteistä, ei merkitse sitä, että Länsi-Saharan kansan oikeusasemaa muutetaan suoraan. Valituksenalaisen tuomion 217 kohdassa on siis oikeudellinen virhe, sillä riidanalainen sopimus ei koske suoraan toimijoita, jolleivät toimivaltaiset elimet toteuta eräitä toimenpiteitä.

105 Neuvosto toteaa vielä etenkin, että se valituksenalaisen tuomion 196 kohdassa esitetty päätelmä, jonka mukaan on niin, että kun otetaan huomioon kansainvälisen sopimuksen tekemistä koskevan päätöksen luonne ja sen omat oikeusvaikutukset, sitä, että riidanalaisella päätöksellä on riidanalaisen sopimuksen sisällön vuoksi välittömiä vaikutuksia Front Polisarion oikeusasemaan, ei voida suoralta kädeltä sulkea pois, perustuu oikeudellisesti virheellisiin perusteluihin.

106 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi neuvoston mukaan valituksenalaisen tuomion 184 ja 192 kohdassa virheellisesti, että kansainvälisen sopimuksen tekemistä koskeva päätös on osa kyseistä sopimusta ja sillä on oikeusvaikutuksia muihin osapuoliin nähden, ”koska sillä unioni hyväksyy muodollisesti –– sitoumuksensa kyseisiin osapuoliin nähden”. Riidanalaisella

päätöksellä ei ole oikeusvaikutuksia unionin sisäisen oikeusjärjestyksen ulkopuolella. Tällä päätöksellä unioni ilmaisee suostumuksensa unionin sisäisessä oikeusjärjestyksessä, toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 192 kohdassa.

107 Front Polisarion olisi neuvoston mukaan pitänyt riitauttaa unionin yleisessä tuomioistuimessa juuri kalastussopimuksen 17 artiklassa ja täytäntöönpanopöytäkirjan 15 artiklassa sekä riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa nimenomaisesti mainittu unionin toteuttama ilmoitustoimi, olettaen, että kaikki tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyttyvät. Neuvosto on lisäksi sitä mieltä, etteivät nämä edellytykset ole täyttyneet nyt käsiteltävässä asiassa.

108 Neuvosto riitauttaa lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 250 kohdassa esittämän päätelmän, jonka mukaan on niin, että koska riidanalaisen sopimuksen tekeminen vaikuttaa Länsi-Saharan kansaan ja siihen on saatava sen suostumus, riidanalaisella päätöksellä on välittömiä vaikutuksia Front Polisarion oikeusasemaan kyseisen kansan edustajana.

109 Ranskan tasavalta katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin teki joukon oikeudellisia virheitä, jotka koskevat ensinnäkin kansainvälisen sopimuksen tekemisestä annetun neuvoston päätöksen oikeusvaikutuksia. Se korostaa neuvoston tavoin, että vaikka valituksenalaisen tuomion 184 kohdassa oleva päätelmä, jonka mukaan kansainvälisen sopimuksen tekemistä koskevalla päätöksellä annetaan konkreettisesti unionin suostumus siihen, että sopimus sitoo sitä, pitää paikkansa unionin oikeusjärjestyksessä, kansainvälisellä tasolla kuitenkin pelkästään sillä, että asianomaiselle osapuolelle ilmoitetaan sisäisten menettelyjen päätökseen saattamisesta, ilmaistaan suostumus siihen, että sopimus sitoo. Unionin yleinen tuomioistuin teki lisäksi toisen joukon oikeudellisia virheitä väittäessään, että riidanalaisella sopimuksella itsellään muutetaan suoraan Front Polisarion oikeusasemaa.

110 Samalla tavoin CPMM tukee ensinnäkin neuvoston väitteitä sellaisista oikeudellisista virheistä, joihin unionin yleinen tuomioistuin syyllistyi valituksenalaisen tuomion 185–190 kohdassa, koska päätös sopimuksen tekemisestä ei merkitse kyseisen sopimuksen voimaantuloa. Tehokkaan oikeussuojan periaatteella ei myöskään ole tarkoitus laajentaa Euroopan ulkopuolisen kantajan kanneoikeuksia kansainväliseen oikeuteen perustuvien kollektiivisten oikeuksien puolustamiseksi. Kun unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että riidanalainen päätös koskee Front Polisariota ”suoraan”, se sekoitti CPMM:n mukaan toiseksi Front Polisarion Länsi-Saharan kansaan.

111 Front Polisario kiistää tämän argumentaation.

– *Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta*

112 Kuten tämän tuomion 89 kohdassa on huomautettu, SEUT 263 artiklan neljännen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi kyseisen artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrätyin edellytyksin nostaa kanteen hänelle osoitetusta toimesta tai toimesta, joka koskee häntä suoraan ja erikseen, sekä sääntelytoimesta, joka koskee häntä suoraan ja joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä.

113 Kuten unionin yleinen tuomioistuin huomautti valituksenalaisen tuomion 179 kohdassa, vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan edellytys, jonka mukaan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nostaman kanteen kohteena olevan päätöksen on koskettava tätä henkilöä suoraan, vaatii kahden edellytyksen täyttymistä kumulatiivisesti, eli yhtäältä kyseisellä toimenpiteellä on oltava välittömiä vaikutuksia kyseisen henkilön oikeusasemaan ja toisaalta se ei

saa jättää niille, joille se on osoitettu ja joiden tehtävänä on sen toimeenpano, ollenkaan harkintavaltaa, jolloin toimeenpano on puhtaasti automaattista ja perustuu yksinomaan unionin lainsäädäntöön eikä edellytä välissä olevien sääntöjen soveltamista (ks. vastaavasti tuomio 6.11.2018, Scuola Elementare Maria Montessori v. komissio, komissio v. Scuola Elementare Maria Montessori ja komissio v. Ferracci, C-622/16 P–C-624/16 P, EU:C:2018:873, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 12.7.2022, Nord Stream 2 v. parlamentti ja neuvosto, C-348/20 P, EU:C:2022:548, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

114 Esillä olevassa tapauksessa Front Polisario pyrki unionin yleisessä tuomioistuimessa nostamallaan kumoamiskanteella suojaamaan Länsi-Saharan kansan itsemääräämisoikeutta, jonka unionin tuomioistuin on jo tunnustanut 21.12.2016 annetun tuomion neuvosto v. Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973) 88, 91 ja 105 kohdassa. Juuri niiden vaikutusten valossa, jotka riidanalaisella päätöksellä ja näin ollen myös riidanalaisella sopimuksella on kyseisen kansan, jota Front Polisario edustaa nyt käsiteltävissä asioissa, oikeusasemaan, on siis tutkittava, koskeeko riidanalainen päätös Front Polisariota suoraan tämän tuomion edellä olevassa kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

115 Vaikka Front Polisariota ei ole virallisesti tunnustettu Länsi-Saharan kansan yksinomaiseksi edustajaksi, se on näet Yhdistyneiden kansakuntien ylimpien elinten päätöslauselmien, kuten tämän tuomion 35 kohdassa mainittujen Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmien, mukaan etuoikeutettu keskustelukumppani Yhdistyneiden kansakuntien johdolla käydyssä prosessissa Länsi-Saharan tulevan aseman määrittämiseksi. Se osallistuu myös muihin kansainvälisiin foorumeihin Länsi-Saharan kansan itsemääräämisoikeuden puolustamiseksi.

116 Näiden erityisten seikkojen perusteella on mahdollista katsoa, että Front Polisario voi riitauttaa unionin tuomioistuimissa sellaisen unionin toimen laillisuuden, joka vaikuttaa suoraan Länsi-Saharan kansan oikeusasemaan itsemääräämisoikeuden haltijana, kun kyseinen toimi koskee tätä kansaa erikseen tai – jos kyseessä on sääntelytoimi – se ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä.

117 Tällaisessa tilanteessa SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa määrättyä edellytystä, jonka mukaan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nostaman kanteen kohteena olevan päätöksen on koskettava tätä henkilöä suoraan, on arvioitava ottamalla huomioon Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 73 artikla ja tehokkaan oikeussuojan periaate suhteessa Länsi-Saharan kansan, jota Front Polisario edustaa nyt käsiteltävissä asioissa, oikeusasemaan.

118 Esillä olevassa tapauksessa riidanalainen päätös ja näin ollen myös riidanalainen sopimus täyttävät sen vaikutuksen johdosta, joka niillä on Länsi-Saharan kansan itsemääräämisoikeuteen, tämän tuomion 113 kohdassa mainitut edellytykset (ks. vastaavasti tuomio 21.12.2016, neuvosto v. Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 106 kohta).

119 Yhtäältä näet kyseisen päätöksen kohteena on sellaisen kansainvälisen sopimuksen tekeminen, jota on tarkoitus soveltaa sellaisen alueen lähivesiin, johon nähden Länsi-Saharan kansalla on itsemääräämisoikeus. Se vaikuttaa siis välttämättä niihin oikeuksiin, joita kyseisellä kansalla on tämän alueen osalta, mukaan luettuna Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 73 artiklaan ja luonnonvaroihin kohdistuvaa pysyvää suvereniteettia koskevaan kansainvälisen tapaoikeuden periaatteeseen perustuva oikeus hyödyntää sen luonnonrikkauksia (ks. vastaavasti kansainvälinen tuomioistuin, sotilaallista toimintaa Kongon alueella koskeva asia (Kongon demokraattinen tasavalta v. Uganda), tuomio 19.12.2005, oikeustapauskokoelma 2005, s. 168, 244 kohta).

120 Erityisesti on todettava, että vaikka unioni ei tunnusta riidanalaisessa sopimuksessa Marokon kuningaskunnan vaatimuksia Länsi-Saharan alueen suvereniteetin osalta, kyseisessä sopimuksessa tunnustetaan kuitenkin se, että Marokon kuningaskunnan toimivaltaisten viranomaisten kyseisellä itsehallintoa vailla olevalla alueella suorittamilla toimilla on unionin oikeudessa oikeusvaikutuksia kyseisessä sopimuksessa tarkoitetun ”kalastusalueen” osalta, jolla tarkoitetaan – kuten unionin yleinen tuomioistuin huomautti valituksenalaisen tuomion 111 kohdassa – kyseisen sopimuksen 1 artiklan h alakohdan mukaan aluetta, joka kattaa sekä Marokon kuningaskunnan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvat vesialueet että Länsi-Saharan lähivedet. Sellaisen sopimukseen perustuvan järjestelmän käyttöön ottaminen, jolla perustetaan ehdoton oikeus saada unionin alusten pääsystä kalastusalueelle, joka kattaa Länsi-Saharan lähivedet, taloudellinen korvaus, jonka saa muu kansainvälisen oikeuden subjekti kuin asianomaisen itsehallintoa vailla olevan alueen kansa ja jota ei kanneta kyseisen kansan nimissä ja sen hyväksi, koskee suoraan tätä kansaa siltä osin kuin sillä loukataan sen suvereniteettiä mainitun alueen luonnonvaroihin.

121 Koska Länsi-Sahara on itsehallintoa vailla oleva alue, sen luonnonrikkauksien hyödyntäminen kuuluu näet Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 73 artiklan ja luonnonvaroihin kohdistuvaa pysyvää suvereniteettia koskevan periaatteen soveltamisalaan. Tämän tuomion 11 kohdassa mainitussa Yhdistyneiden kansakuntien kolmannen merioikeuskonferenssin päätösasiakirjassa olevassa III päätöslauselmassa määrätään tältä osin, että ”ottaen erityisesti huomioon sellaisten kansojen alueet, jotka eivät ole vielä saavuttaneet täyttä itsenäisyyttä tai muunlaista itsehallintoa, jonka Yhdistyneet kansakunnat tunnustaa, tai siirtomaavallan alaisuudessa olevien alueet, [Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimuksessa] tarkoitettuihin oikeuksiin tai etuihin liittyviä määräyksiä sovelletaan tämän alueen väestön hyväksi sen hyvinvoinnin ja kehityksen edistämiseksi”. Tässä yhteydessä itsehallintoa vailla olevan alueen luonnonvarojen hyödyntämisen, mukaan lukien tämän alueen lähivesien kalavarojen hyödyntämisen, on hyödytettävä kyseisen alueen kansaa.

122 Se CPMM:n esiin tuoma seikka, että riidanalainen sopimus ei sido Länsi-Saharaa siinä tilanteessa, että tämä itsenäistyisi, tai että kyseiseen sopimukseen ei missään tapauksessa voida vedota Länsi-Saharaa tai Front Polisariota vastaan, ei kyseenalaista arviointia, jonka mukaan riidanalainen päätös ja näin ollen myös riidanalainen sopimus koskee suoraan Länsi-Saharan kansaa, koska itsehallintoa vailla olevien alueiden kansojen oikeudet ovat Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan, Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimuksen ja kansainvälisen tapaoikeuden mukaan olleet olemassa jo ennen näiden kansojen itsemääräämisoikeuden käyttämistä.

123 Toisaalta riidanalaisen sopimuksen voimaantulon jälkeen unionilla on ollut velvollisuus tunnustaa Marokon viranomaisten myöntämistä kalastusluvista tehtyjen päätösten pätevyys Länsi-Saharan lähivesien osalta. Kalastussopimuksen 5 artiklassa määrätään tältä osin, että unionin alukset voivat harjoittaa kalastusta sopimuksen soveltamisalaan kuuluvalla kalastusalueella ainoastaan, jos niillä on kyseisen sopimuksen nojalla myönnetty kalastuslupa, eivätkä Marokon kuningaskunnan viranomaiset myönnä kalastuslupia unionin aluksille muutoin kuin kyseisen sopimuksen nojalla.

124 Riidanalaisen sopimuksen yhteydessä menettely, jota noudattaen unionin alus voi saada kalastusluvan, on määritelty täytäntöönpanopöytäkirjassa, jonka liitteessä määrätään, että unionin viranomaiset toimittavat Marokon kuningaskunnan maataloudesta, merikalastuksesta,

maaseudun kehittämisestä sekä vesi- ja metsäasioista vastaavan ministeriön merikalastusosastolle luettelon niistä unionin aluksista, jotka pyytävät saada harjoittaa kalastustoimintaansa kalastusalueella, joka kattaa Länsi-Saharan lähivedet.

125 Tämä järjestelmä sitoo unionia, eikä riidanalaisen päätöksen lisäksi ole tarpeen toteuttaa minkäänlaista toimea, joka merkitsisi harkintavaltaa niille viranomaisille, joiden tehtävänä on kyseisen sopimuksen täytäntöönpano, joka on siten tältä osin luonteeltaan puhtaasti automaattista.

126 Tässä yhteydessä on hylättävä neuvoston ja Ranskan tasavallan argumentaatio, joka koskee valituksenalaisen tuomion 184 ja 192 kohtaa ja jonka mukaan Front Polisarion kannetta unionin yleisessä tuomioistuimessa ei olisi saanut kohdistaa päätökseen riidanalaisen sopimuksen tekemisestä vaan se olisi pitänyt kohdistaa siihen toimeen, jolla unioni ilmoitti Marokon kuningaskunnalle hyväksyneensä kyseisen sopimuksen.

127 Kansainvälisen sopimuksen tekemistä koskeva päätös on näet sellainen lopullinen toimi unionin sisäisessä oikeusjärjestyksessä, jolla ilmaistaan unionin tahto sitoutua kyseiseen sopimukseen (ks. vastaavasti lausunto 2/00 (Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirja), 6.12.2001, EU:C:2001:664, 5 kohta). Tämä päätös muodostaa vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kannekelpoisen toimen, koska unionin tuomioistuin ei ole toimivaltainen toteamaan kansainvälistä sopimusta pätemättömäksi (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2018, Western Sahara Campaign UK, C-266/16, EU:C:2018:118, 45–51 kohta). Tällaisen sopimuksen hyväksymisestä ilmoittaminen toiselle sopimusosapuolelle muodostaa sitä vastoin täytäntöönpanotoimenpiteen, jota on lähtökohtaisesti pidettävä toimena, josta ei voida nostaa kannetta.

128 Edellä esitetyn perusteella unionin yleinen tuomioistuin katsoi perustellusti valituksenalaisen tuomion 259 kohdassa, että riidanalainen päätös koskee Front Polisariota suoraan.

129 Asiassa C-778/21 P esitetty toinen valitusperuste ja asiassa C-798/21 P esitetyn toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on siis hylättävä perusteettomina.

Asiassa C-778/21 P esitetty kolmas valitusperuste ja asiassa C-798/21 P esitetyn toisen valitusperusteen toinen osa, jotka perustuvat siihen, ettei riidanalainen päätös koske Front Polisariota erikseen

– *Asianosaisten lausumat*

130 Neuvosto ja komissio sekä Ranskan tasavalta ja CPMM katsovat, että unionin yleinen tuomioistuin päätteli valituksenalaisen tuomion 268 kohdassa virheellisesti, että riidanalainen päätös koskee Front Polisariota erikseen.

131 Komissio huomauttaa etenkin, että valituksenalaisen tuomion 265 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin vain viittasi toteamuksiin siitä edellytyksestä, koskeeko riidanalainen päätös Front Polisariota suoraan; näihin toteamuksiin liittyy kuitenkin – kuten se on väittänyt toisen valitusperusteen yhteydessä asiassa C-779/21 P – oikeudellisia virheitä. Vastaavasti neuvoston mukaan unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisia virheitä, joiden johdosta myös se päätelmä on virheellinen, jonka mukaan riidanalainen päätös koskee Front Polisariota erikseen.

132 Neuvosto ja komissio riitauttavat lisäksi kumpikin sen, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 266 kohdassa, ettei 10.4.2003 annetulla tuomiolla komissio v. Nederlandse Antillen (C-142/00 P, EU:C:2003:217) ole merkitystä; siinä unionin tuomioistuin katsoi, että merentakaisen maan ja merentakaisen alueen (MMA) yleinen intressi alueensa taloudellisten ja sosiaalisten kysymysten osalta toimivaltaisena tahona saada aikaan alueensa taloudellista vaurautta koskevia myönteisiä tuloksia ei missään tapauksessa yksistään riitä siihen, että jonkin toimen voitaisiin katsoa koskevan sitä erikseen SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla.

133 Komissio huomauttaa tältä osin, että unionin yleisen tuomioistuimen tekemä ero kyseisessä tuomiossa kyseessä olleen tilanteen ja esillä olevassa tapauksessa kyseessä olevan tilanteen välillä on keinotekoinen ja oikeudellisesti virheellinen, koska mainitussa tuomiossa riitautettu toimenpide koski ainoastaan MMA:ita, joista eräät ovat tai olivat itsehallintoa vailla olevia alueita. Ei voida hyväksyä sitä, ettei Alankomaiden Antillien hallitus voi nostaa kannetta unionin toimesta, joka koskee taloudellisesti sen aluetta, kun taas Front Polisario voisi tehdä näin, jollei katsota, että liikkeillä, jotka pyrkivät jonkin alueen itsenäisyyteen tai jotka ovat konfliktissa jonkin valtion kanssa, on enemmän takeita kuin alueellisilla hallituksilla.

134 Neuvosto katsoo puolestaan, etteivät unionin yleisen tuomioistuimen omaksumat perustelut ole sen argumentin mukaisia, jonka tämä katsoi perustuvan 10.4.2003 annettuun tuomioon komissio v. Nederlandse Antillen (C-142/00 P, EU:C:2003:217), ja huomauttaa esittäneensä unionin yleiseen tuomioistuimeen toimittamassaan vastineessa, että kyseisestä tuomiosta ilmenee, että vaikka oletetaan, että Front Polisario on yhteisö, joka on toimivaltainen Länsi-Saharaa koskevien taloudellisten kysymysten osalta, mikä ei pidä paikkaansa, pelkästään tämän perusteella ei voida kuitenkaan katsoa, että riidanalainen sopimus koskee sitä erikseen.

135 Front Polisario kiistää tämän argumentaation.

– *Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta*

136 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan muut henkilöt kuin päätöksen adressaatit voivat väittää, että päätös koskee niitä erikseen SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla, ainoastaan, jos kumottavaksi vaadittu toimi vaikuttaa niihin niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella nämä henkilöt erottuvat kaikista muista ja ne voidaan tästä syystä yksilöidä samalla tavalla kuin adressaatti (tuomio 18.10.2018, Internacional de Productos Metálicos v. komissio, C-145/17 P, EU:C:2018:839, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

137 Tämän tuomion 114–118 kohdassa esitettyjen seikkojen nojalla on todettava, että riidanalainen päätös koskee erikseen Länsi-Saharan kansaa, jota Front Polisario edustaa nyt käsiteltävissä asioissa, koska Länsi-Saharan alueen nimenomaisella sisällyttämisellä riidanalaisen sopimuksen, joka sitoo unionia riidanalaisen päätöksen nojalla, soveltamisalaan muutetaan kyseisen kansan oikeusasemaa sen vuoksi, että sillä on itsemääräämisoikeus kyseiseen alueeseen nähden. Tämän piirteen takia se erottuu kaikista muista henkilöistä tai yhteisöistä ja myös kaikista muista kansainvälisen oikeuden subjekteista.

138 Komission ja neuvoston argumentaatio, joka koskee 10.4.2003 annettua tuomiota komissio v. Nederlandse Antillen (C-142/00 P, EU:C:2003:217), jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että MMA:n yleinen intressi alueensa taloudellisten ja sosiaalisten kysymysten osalta toimivaltaisena tahona saada aikaan alueensa taloudellista vaurautta koskevia myönteisiä tuloksia ei yksistään riitä

siihen, että jonkun toimen voitaisiin katsoa koskevan sitä EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa (josta on tullut SEUT 263 artiklan neljäs kohta) tarkoitetulla tavalla, on hylättävä. Unionin yleinen tuomioistuin ei näet perustanut arviointiaan, jonka mukaan riidanalainen päätös ja näin ollen myös riidanalainen sopimus koskevat Front Polisariota erikseen, kyseisen sopimuksen taloudellisiin vaikutuksiin vaan se perusti sen pikemminkin siihen, että kyseinen järjestö edustaa Länsi-Saharan kansaa tähän alueeseen kohdistuvan itsemääräämisoikeuden haltijana.

139 Asiassa C-778/21 P esitetty kolmas valitusperuste on siis hylättävä perusteettomana. Myös asiassa C-798/21 P esitetyn toisen valitusperusteen toinen osa on hylättävä perusteettomana, ja tämä valitusperuste on siis hylättävä kokonaisuudessaan.

Asiassa C-778/21 P esitetty neljäs valitusperuste ja asiassa C-798/21 P esitetty neljäs valitusperuste, jotka perustuvat oikeudellisiin virheisiin tuomioistuinvalvonnan laajuuden ja Länsi-Saharan kansan riidanalaiseen sopimukseen antaman suostumuksen osalta

Asianosaisten lausumat

140 Neuvosto ja komissio moittivat kumpikin neljännellä valitusperusteellaan unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se teki useita oikeudellisia virheitä, jotka liittyvät kansainvälisen oikeuden virheelliseen tulkintaan ja soveltamiseen, neuvostolla ulkosuhteissa olevan harkintavallan laajuuteen etenkin siltä osin kuin on kyse vaatimuksesta, joka koskee Länsi-Saharan kansan suostumusta esillä olevassa tapauksessa, asiakirjojen todistusvoimaisuuden suojan loukkaamiseen, neuvoston argumentaation vääristämiseen ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 36 artiklan, luettuna yhdessä sen 53 artiklan ensimmäisen kohdan kanssa, rikkomiseen.

141 Komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 304–365 kohdassa unionin oikeuden vastaisesti, että sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteella, luettuna yhdessä itsemääräämisoikeuden kanssa, on ehdoton ja rajaton vaikutus, tulkitsemalla virheellisesti 21.12.2016 annettua tuomiota neuvosto v. Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973) ja sivuuttamalla oikeuskäytännön, joka koskee neuvostolla ulkosuhteissa olevaa harkintavaltaa erityisesti siltä osin kuin on kyse kansainvälisestä tapaoikeudesta.

142 Komission mukaan nämä virheet niveltyvät neljään pääväitteeseen, jotka perustuvat ensinnäkin oikeudellisiin virheisiin, jotka koskevat tuomioistuinvalvonnan laajuutta, toimielinten harkintavaltaa ja tarvetta osoittaa ilmeinen virhe, jotta voidaan todeta, että riidanalainen päätös on pätemätön, koska sen väitetään olevan ristiriidassa kansainvälisen oikeuden sääntöjen kanssa, toiseksi oikeudellisiin virheisiin, jotka koskevat sitä, ettei tähän asiaan liittyvässä erityisessä asiayhteydessä voida edellyttää Länsi-Saharan kansan suostumusta, kolmanneksi – jos oletetaan, että tällainen Länsi-Saharan kansan antama suostumus on tarpeen riidanalaisen päätöksen pätevyyden vahvistamiseksi – oikeudellisiin virheisiin siltä osin kuin unionin yleisen tuomioistuimen omaksuma käsite ”suostumus” on liian tiukka, ja neljänneksi oikeudellisiin virheisiin, jotka liittyvät Front Polisarion yksilöimiseen tahoksi, jonka on annettava tällainen suostumus, kun otetaan huomioon sen rajallinen asema ja edustavuus. Komissio väittää näiden neljän väitteen yhteydessä, että unionin yleinen tuomioistuin ei määrittänyt asianmukaisesti kansainvälistä tapaoikeutta, vaikka sen olisi pitänyt tehdä näin nyt käsiteltävässä asiassa.

143 Komissio huomauttaa, että mikä tahansa päätös sopimuksen tekemisestä kolmannen maan kanssa edellyttää SEU 21 artiklassa esitettyjen ulkoista toimintaa koskevien periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti unionin etujen arvioimista suhteissa asianomaiseen kolmanteen maahan sekä valintojen tekemistä kyseisiin suhteisiin kuuluvien eriävien etujen välillä. Neuvostolla on laaja harkintavalta saattaa ihmisoikeuksien yleismaailmallisuuden ja jakamattomuuden edistämisen tavoite tasapainoon sellaisten muiden tavoitteiden, joihin unionin toiminta perustuu kansainvälisellä tasolla, ja unionin muiden etujen kanssa. Tuomioistuinvalvonnan on tältä osin kohdistuttava välttämättä yksinomaan siihen, ovatko unionin toimielimet kyseessä olevan toimen toteuttaessaan syyllistyneet ilmeisiin arviointivirheisiin näiden periaatteiden soveltamisedellytysten osalta.

144 Unionin yleinen tuomioistuin teki kuitenkin komission mukaan neuvoston harkintavallan merkityksettömäksi pitämällä Front Polisarion nimenomaista suostumusta koskevaa edellytystä, jonka ei ole osoitettu perustuvan kansainväliseen oikeuteen, absoluuttisena. Se sivuutti niiden tavoitteiden laajuuden ja moninaisuuden, jotka neuvoston on otettava huomioon SEU 21 artiklan yhteydessä, kun se ei viitannut lainkaan tähän artiklaan. Näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin ylitti tuomioistuinvalvontansa rajat.

145 Komissio huomauttaa tältä osin, että unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi virheellisesti niitä johtopäätöksiä, jotka 21.12.2016 annetusta tuomiosta neuvosto v. Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973) on tehtävä. Kyseisessä tuomiossa vahvistetun Länsi-Saharan itsemääräämisoikeuden perusteella ei voida päätellä vaatimusta, joka koskee Länsi-Saharan kansan nimenomaisen suostumuksen antamista yksinomaan Front Polisarion välityksellä, jotta unionin sellaisen valtion kanssa, joka toimii kyseisellä alueella hallintovallan käyttäjänä ja jolla on toimivalta tehdä näin, tekemä kansainvälinen sopimus voisi kattaa tällaisen alueen.

146 Esillä olevassa tapauksessa käsite ”kansa” ja käsite ”suostumus” on komission mukaan otettava huomioon siinä oikeudellisessa ja tosiasiallisessa asiayhteydessä, jossa riidanalainen päätös on annettu ja riidanalainen sopimus on tehty ja josta ilmenee, että viime kädessä omaksuttu ratkaisu on kaikkien sovellettavien kansainvälisen oikeuden sääntöjen ja etenkin Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 73 artiklan, jolla pyritään edistämään itsehallintoa vailla olevien alueiden asukkaiden hyvinvointia, ja SEU 21 artiklan 2 kohdan d ja e alakohdan mukainen. Vaikka valituksenalaisen tuomion 310 kohdassa, jossa viitataan 29.9.2021 annetun tuomion Front Polisario v. neuvosto (T-279/19, EU:T:2021:639) 311 ja 312 kohtaan, vahvistetaan, että itsehallintoa vailla oleviin alueisiin sovellettava oikeus on vielä nykyäänkin tietyiltä osin edelleen määrittämättä, komissio huomauttaa, että unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion kyseisestä kohdasta alkaen syyllistynyt joukkoon virheitä, jotka on esitetty tiivistetysti tämän tuomion 141, 142, 144 ja 145 kohdassa.

147 Neuvosto väittää, että – toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 364 kohdassa – Länsi-Saharan kansan suostumus on ollut mahdollista hankkia yhtäältä Marokon viranomaisten ja toisaalta komission ja EUH:n järjestämillä kuulemisilla. Se katsoo, että tämä kohta ja valituksenalaisen tuomion 307–363 kohta, jotka tukevat mainitussa 364 kohdassa esitettyä päätelmää, ovat oikeudellisesti virheellisiä, koska unionin yleinen tuomioistuin ymmärsi väärin itsehallintoa vailla olevan alueen kansan suostumuksen käsitteen sisällön ja myös kyseisen suostumuksen saamisen tarpeen ja loukkasi lisäksi neuvoston asiakirjojen todistusvoimaisuuden suojaa tai vääristi neuvoston esittämää argumentaatiota. Unionin yleinen tuomioistuin ei myöskään noudattanut perusteluvelvollisuuttaan.

148 Front Polisario vaatii näiden valitusperusteiden hylkäämistä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

– *Alustavat huomautukset*

149 Kuten valituksenalaisen tuomion 276 kohdasta ilmenee, Front Polisario väitti unionin yleisessä tuomioistuimessa nostamansa kanteen kolmannessa kanneperusteessa, että kun neuvosto teki ilman Front Polisarion suostumusta Marokon kuningaskunnan kanssa kansainvälisen sopimuksen, jota nimenomaisesti sovelletaan Länsi-Saharan alueeseen ja sen lähivesiin, se ei noudattanut SEUT 266 artiklan mukaista velvollisuuttaan panna unionin tuomioistuimen tuomiot täytäntöön. Unionin tuomioistuin on näet sen mukaan katsonut, että kun otetaan huomioon itsemääräämisoikeuden periaate ja sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaate, kyseisen alueen sisällyttäminen implisiittisesti unionin ja Marokon kuningaskunnan välisten sopimusten soveltamisalaan on oikeudellisesti mahdotonta. Tästä seuraa sitäkin suuremmalla syyllä, ettei tällaisia sopimuksia voida nimenomaisesti soveltaa kyseiseen alueeseen. Front Polisario väitti erityisesti, että riidanalaisen sopimuksen tekeminen on oikeuskäytännön vastaista, koska sillä ei oteta huomioon Länsi-Saharan omaa ja erillistä asemaa ja kyseisen alueen kansan suostumusta koskevaa vaatimusta.

150 Kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 295 kohdassa, kyseisessä kolmannessa kanneperusteessa oli pääosin kolme osaa, joista ensimmäinen koski sitä, että unionin ja Marokon kuningaskunnan ei ole mahdollista tehdä Länsi-Saharaan sovellettavaa sopimusta, toinen sitä, että kyseisen alueen omaa ja erillistä asemaa on loukattu itsemääräämisoikeuden periaatteen vastaisesti, ja kolmas sitä, että kyseisen alueen kansan suostumusta koskevaa vaatimusta on rikottu, koska kyseinen kansa on riidanalaisen sopimuksen kannalta kolmas osapuoli sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteessa tarkoitetulla tavalla.

151 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kolmannen kanneperusteen ensimmäisen osan mutta hyväksyi sen kolmannen osan. Se katsoi siis, että riidanalainen päätös oli kumottava tarvitsematta tutkia kyseisen kanneperusteen toista osaa tai muita kanneperusteita.

152 Unionin yleinen tuomioistuin tiivisti vastauksena Front Polisarion kanteen kolmannen kanneperusteen kolmanteen osaan esittämänsä päättelyn valituksenalaisen tuomion 364 kohdassa seuraavasti:

”– – kun neuvosto antoi riidanalaisen päätöksensä, se ei ottanut riittävällä tavalla huomioon kaikkia Länsi-Saharan tilanteeseen liittyviä merkityksellisiä seikkoja ja katsoi virheellisesti, että sillä oli harkintavalta päättää, oliko sen noudatettava unionin tuomioistuimen sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteesta yhdessä itsemääräämisoikeuden periaatteen kanssa tulkinnalla johtamaa vaatimusta siitä, että riidanalaisen sopimuksen soveltaminen Länsi-Saharaan edellyttää kyseisen alueen väestön suostumusta, koska kyseinen väestö on sopimuksen kannalta kolmas osapuoli. On todettava erityisesti ensinnäkin, että neuvosto katsoi virheellisesti, että kyseisen alueen nykytilanteessa ei ole mahdollista varmistua kyseisen väestön suostumuksesta eikä erityisesti [Front Polisarion] välityksellä. Toiseksi on niin, että kun neuvosto katsoi, että koska komissio ja EUH olivat järjestäneet kuulemisia, sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatetta, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut sitä erityisesti [21.12.2016 annetun] tuomionsa neuvosto v. Front Polisario [(C-104/16 P, EU:C:2016:973)] 106 kohdassa, oli noudatettu, neuvosto ymmärsi väärin sekä kyseisten kuulemisten että mainitussa kohdassa vahvistetun vaatimuksen merkityksen. Kolmanneksi neuvosto katsoi virheellisesti, että se voi korvata edellä mainitun vaatimuksen [Yhdistyneiden kansakuntien

oikeudellisen neuvonantajan ja oikeudellisten asioiden apulaispääsihteerin] 29.1.2002 päivätyssä kirjeessä [(jäljempänä Yhdistyneiden kansakuntien oikeudellisen neuvonantajan 29.1.2002 päivätty kirje)] väitetysti vahvistetuilla kriteereillä."

153 Aluksi on tutkittava valittajien väitteet, jotka koskevat Länsi-Saharan kansan Länsi-Saharan väestöryhmien edustajien kuulemisen kautta antamaa suostumusta ja riidanalaiseen päätökseen ja näin ollen myös riidanalaiseen sopimukseen kohdistuvan tuomioistuinvalvonnan laajuutta tämän suostumuksen osalta, mukaan lukien valittajien esittämä argumentaatio Yhdistyneiden kansakuntien oikeudellisen neuvonantajan 29.1.2002 päivätyn kirjeen ulottuvuudesta. Tämän jälkeen on tutkittava valittajien väitteet, jotka koskevat tällaisen suostumuksen tarvetta ja Front Polisarion yksilöimistä tahoksi, jonka on annettava tämä suostumus.

– Väitteet, jotka koskevat Länsi-Saharan kansan Länsi-Saharan väestöryhmien edustajien kuulemisen kautta antamaa suostumusta ja riidanalaiseen päätökseen kohdistuvan tuomioistuinvalvonnan laajuutta

154 On huomautettava, että unionin tuomioistuin totesi 21.12.2016 annetun tuomion neuvosto v. Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973) 106 kohdassa tulkittaessa assosiaatiosopimuksen 94 artiklaan sisältyvää ilmaisua "Marokon kuningaskunnan alue", että Länsi-Saharan kansaa on pidettävä "kolmantena osapuolena" sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteessa tarkoitetulla tavalla ja että assosiaatiosopimuksen täytäntöönpano, jos Länsi-Saharan alue sisällytetään sen soveltamisalaan, voi vaikuttaa tähän kolmanteen osapuoleen sellaisenaan, ilman että on tarpeen määrittää, voisiko tällaisesta täytäntöönpanosta olla haittaa tai päinvastoin hyötyä tälle osapuolelle. Se näet katsoi, että kummassakin tapauksessa mainittuun täytäntöönpanoon on saatava tällaisen kolmannen osapuolen suostumus. Valituksenalaisesta tuomiosta asiassa, jossa annettiin 21.12.2016 tuomio neuvosto v. Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973), ei kuitenkaan käynyt ilmi, että Länsi-Saharan kansa olisi antanut tällaisen suostumuksen.

155 Nyt esillä olevassa asiassa on huomautettava, että riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 11 ja 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"(11) Ottaen huomioon [27.2.2018 annetussa] unionin tuomioistuimen tuomiossa [Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:118)] esitetyt seikat komissio on yhdessä [EUH:n] kanssa toteuttanut kaikki tässä yhteydessä kohtuulliset ja toteuttamiskelpoiset toimenpiteet, jotta asianomainen väestö voitaisiin ottaa asianmukaisesti mukaan toimintaan ja varmistaa sen suostumus. Länsi-Saharassa ja Marokon kuningaskunnassa on järjestetty laajoja kuulemisia, ja kuulemisiin osallistuneet sosioekonomiset ja poliittiset toimijat kannattivat selkeästi kalastussopimuksen tekemistä. [Front Polisario] ja eräät muut osapuolet eivät kuitenkaan suostuneet osallistumaan kuulemisprosessiin.

(12) Ne, jotka eivät suostuneet osallistumaan prosessiin, eivät hyväksyneet kalastussopimuksen ja sen täytäntöönpanopöytäkirjan soveltamista Länsi-Saharan lähivesiin, koska niiden mielestä nämä asiakirjat vahvistaisivat Marokon kuningaskunnan asemaa Länsi-Saharan alueella. Mikään kalastussopimuksen tai sen täytäntöönpanopöytäkirjan sanamuoto ei kuitenkaan anna ymmärtää, että sopimuksessa tunnustettaisiin Marokon kuningaskunnan suvereniteetti tai täysivaltaiset oikeudet Länsi-Saharan ja sen lähivesien osalta. Unioni jatkaa myös toimiensa tehostamista tukeakseen Yhdistyneiden kansakuntien johdolla aloitettua ja toteutettua prosessia riidan ratkaisemiseksi rauhanomaisesti."

156 Tältä osin on ensimmäiseksi muistutettava, että – kuten tämän tuomion 30 kohdassa on huomautettu – muun muassa Marokon kuningaskunnan ja Front Polisarion välillä 1970-luvulla syttyneen aseellisen konfliktin johdosta suuri osa Länsi-Saharan väestöä pakeni tätä konfliktia ja siirtyi turvaan Algerian alueelle. Front Polisarion edustaja on todennut tältä osin unionin tuomioistuimessa järjestetyssä istunnossa, eikä tätä ole kiistetty, että tätä nykyä yhteensä noin 500 000 länsisaharalaisesta likimäärin 250 000 elää Algerian pakolaisleireillä, neljännes Marokon valvonnassa olevalla Länsi-Saharan alueella ja loppuneljännes muualla maailmassa.

157 Tästä seuraa, että suurin osa Länsi-Saharan nykyisestä väestöstä ei kuulu siihen kansaan, jolla on itsemääräämisoikeus, eli Länsi-Saharan kansaan. Ainoastaan Länsi-Saharan kansalla, joka on suureksi osaksi joutunut siirtymään muualle, on kuitenkin itsemääräämisoikeus Länsi-Saharan alueen osalta. Itsemääräämisoikeus kuuluu näet asianomaiselle kansalle eikä yleisesti kyseisen alueen väestölle, josta ainoastaan 25 prosenttia on komission unionin tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa esittämien arvioiden mukaan alkuperäisiä länsisaharalaisia.

158 [Sellaisena kuin se on oikaistuna 15.1.2025 annetulla määräyksellä] Kuten tänään annetun tuomion komissio ja neuvosto v. Front Polisario (C-779/21 P ja C-799/21 P) 129 kohdassa on huomautettu, tältä osin on olemassa ero itsehallintoa vailla olevan alueen väestön käsitteen ja kyseisen alueen kansan käsitteen välillä. Viimeksi mainitulla viitataan näet poliittiseen tahoon, jolla on itsemääräämisoikeus, kun taas väestön käsitteellä tarkoitetaan jonkin alueen asukkaita.

159 Esillä olevassa tapauksessa komissio ja EUH ovat kuulleet asianomaisia väestöryhmiä, joihin kuuluvat – kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 329 kohdassa – olennaisilta osin Länsi-Saharan alueella tällä hetkellä asuvat väestöryhmät riippumatta siitä, kuuluvatko nämä väestöryhmät Länsi-Saharan kansaan vai eivät. Kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi perustellusti lähinnä valituksenalaisen tuomion 354 kohdassa, kyseiset kuulemiset eivät voi siis merkitä Länsi-Saharan itsehallintoa vailla olevan alueen ”kansan” suostumuksen saamista.

160 Toiseksi on muistettava, että yksi niistä asiaan vaikuttavista säännöistä, joihin voidaan vedota unionin ja kolmannen maan välisen sopimuksen sopimusosapuolten välisissä suhteissa, on yleisen kansainvälisen oikeuden sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaate, jonka mukaan sopimuksesta ei saa olla haittaa tai etua kolmansille osapuolille (pacta tertiis nec nocent nec prosunt). Tämä yleisen kansainvälisen oikeuden periaate ilmenee erityisesti Wienin yleissopimuksen 34 artiklasta, jonka mukaan valtiosopimus ei luo velvoituksia eikä oikeuksia kolmannelle valtiolle sen suostumuksetta (tuomio 25.2.2010, Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, 44 kohta).

161 Kyseinen periaate, jota tarkastellaan myös 21.12.2016 annetun tuomion neuvosto v. Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973) 106 kohdassa, on ulottuvuudeltaan laajempi kuin pelkkä kansainvälisten sopimusten tulkintaa koskeva sääntö. Vaikka näet – kuten valittajat perustellusti väittävät – on niin, että jos kolmas osapuoli ei ole antanut suostumustaan sopimukseen, joka vaikuttaa sen oikeuksiin tai velvoitteisiin, siihen ei voida vedota kolmatta osapuolta vastaan kansainvälisen sopimusoikeuden mukaan, kyseisen sopimuksen täytäntöönpano voi kuitenkin vaikuttaa tähän kolmanteen osapuoleen, jos sopimuksen soveltamisalaan sisällytetään alue, jonka osalta tämä kolmas osapuoli on suvereeni tai sillä on itsemääräämisoikeus. Tällainen täytäntöönpano on tältä osin vaihtoehtoisesti omiaan loukkaamaan valtion osalta sen suvereniteettia sen omalla alueella ja kansan osalta sen itsemääräämisoikeutta sillä alueella, johon

mainittu oikeus liittyy. Kuten unionin tuomioistuin huomautti mainitussa 106 kohdassa, unionin ja Marokon kuningaskunnan välisen kansainvälisen sopimuksen täytäntöönpanoon Länsi-Saharan alueella on siis saatava Länsi-Saharan kansan suostumus.

162 Tästä seuraa, että se, ettei Länsi-Saharan kansa ole antanut suostumustaan tällaiseen sopimukseen, jonka täytäntöönpano ulottuu mainittuun alueeseen tai sen lähivesiin, on omiaan vaikuttamaan sellaisen riidanalaisen päätöksen kaltaisen unionin toimen pätevyyteen, jolla kyseinen sopimus tehdään. Tältä osin on huomautettava, että SEU 3 artiklan 5 kohdan ja SEU 21 artiklan 1 kohdan mukaan unionin toiminnalla kansainvälisellä tasolla edistetään erityisesti kansainvälisen oikeuden tarkkaa noudattamista ja kehittämistä ja etenkin Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteiden kunnioittamista.

163 Tähän päätelmään ei vaikuta neuvostolla oleva harkintavalta. Kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi 29.9.2021 annetun tuomion Front Polisario v. neuvosto (T-279/19, EU:T:2021:639) – joka on tuomio, josta on valitettu yhdistetyissä asioissa C-779/21 P ja C-799/21 P ja johon valituksenalaisen tuomion 335 kohdassa viitataan – 349 kohdassa, tätä harkintavaltaa rajoittavat oikeudellisesti yhtäältä itsemääräämisoikeuden periaatteesta johdettu velvollisuus kunnioittaa unionin ja Marokon kuningaskunnan välisissä suhteissa Länsi-Saharan omaa ja erillistä asemaa ja toisaalta sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteesta johdettu vaatimus, jonka mukaan kyseisen alueen väestön on annettava suostumus unionin ja Marokon kuningaskunnan väliseen sopimukseen, joka pannaan täytäntöön kyseisellä alueella.

164 Unionin yleinen tuomioistuin päätteli siten perustellusti mainitussa 335 kohdassa, että neuvoston tehtävänä oli tosin arvioida, oikeuttiko Länsi-Saharan alueen nykytilanne mukauttamaan kyseisen suostumuksen antamiseen sovellettavia menettelyjä ja täyttyivätkö edellytykset sille, että Länsi-Saharan kansan voitiin katsoa antaneen suostumuksensa, mutta että neuvosto ei voinut vapaasti päättää, voitiinko kyseinen suostumus jättää hankkimatta, sillä muutoin olisi rikottu vaatimusta, jonka mukaan kyseisen alueen kansan on annettava suostumuksensa tällaiseen sopimukseen.

165 Unionin yleistä tuomioistuinta ei siis voida moittia siitä, että se olisi ylittänyt unionin ulkoisen toiminnan alaan kuuluviin unionin toimiin kohdistuvan tuomioistuinvalvonnan rajat kansainvälisen tapaoikeuden valossa, sellaisina kuin nämä rajat on vahvistettu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, arvioitaessa edellytystä, joka koskee Länsi-Saharan kansan suostumuksen tarvetta.

166 Kolmanneksi on todettava argumentaatiosta, joka perustuu Yhdistyneiden kansakuntien oikeudellisen neuvonantajan 29.1.2002 päivätyn kirjeen ulottuvuuteen siltä osin kuin on kyse Länsi-Saharan kansan suostumusta koskevasta vaatimuksesta, että tämä argumentaatio on hylättävä perusteettomana.

167 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi näet perustellusti lähinnä valituksenalaisen tuomion 362 kohdassa, ettei kyseinen kirje ole sellainen unionin oikeuslähde, johon voitaisiin vedota unionin tuomioistuimissa, koska se ei sellaisenaan ole rinnastettavissa unionia sitovaan kansainvälisen sopimusoikeuden sääntöön eikä kansainvälisen tapaoikeuden sääntöön (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2020, komissio v. Unkari (Korkeakouluopetus), C-66/18, EU:C:2020:792, 87 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

168 Lisäksi on hylättävä tehottomana komission argumentaatio, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 330 kohdassa verrannut toisiinsa yhtäältä komission ja EUH:n toimittamia kyseessä olevia kuulemisia ja toisaalta SEU 11 artiklan 3 kohdassa ja EU-sopimuksen ja EUT-sopimuksen liitteenä olevan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan (N:o 2) 2 artiklassa tarkoitettuja asianomaisten osapuolten laajoja kuulemisia. Tästä on riittävää todeta unionin yleisen tuomioistuimen tavoin, että tällaiset kuulemiset, jotka on järjestettävä erityisesti ennen kuin komissio esittää lainsäädäntöehdotuksia, eroavat joka tapauksessa luonteeltaan ja tavoitteeltaan perustavanlaatuisesti kansainvälisestä tapaoikeudesta ilmenevästä vaatimuksesta, jonka mukaan kansan, jolla on itsemääräämisoikeus, on suostuttava siihen, että sillä alueella, johon kyseinen oikeus liittyy, sovelletaan sellaista kansainvälistä sopimusta, jonka kannalta se on kolmas osapuoli.

169 Unionin yleinen tuomioistuin saattoi näin ollen päätellä perustellusti valituksenalaisen tuomion 364 kohdassa yhtäältä, että kun neuvosto katsoi, että koska komissio ja EUH olivat järjestäneet kuulemisia, sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatetta, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut 21.12.2016 annetun tuomion neuvosto v. Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973) 106 kohdassa, voitiin katsoa noudatetun, se ymmärsi väärin sekä näiden kuulemisten että kyseisessä 106 kohdassa mainitun vaatimuksen ulottuvuuden, ja toisaalta, että neuvosto katsoi virheellisesti, että se saattoi nojautua Yhdistyneiden kansakuntien oikeudellisen neuvonantajan 29.1.2002 päivättyyn kirjeeseen korvatakseen tämän vaatimuksen kyseisessä kirjeessä väitetysti esitetyillä kriteereillä.

– Väitteet, jotka koskevat Länsi-Saharan väestön suostumuksen tarvetta ja Front Polisarion yksilöimistä tahoksi, jonka on annettava kyseinen suostumus

170 Kuten tämän tuomion 152 kohdassa on huomautettu, unionin yleinen tuomioistuin päätteli valituksenalaisen tuomion 364 kohdassa, että kun neuvosto antoi riidanalaisen päätöksen, se ei ottanut riittävällä tavalla huomioon kaikkia Länsi-Saharan tilanteeseen liittyviä merkityksellisiä seikkoja ja katsoi virheellisesti, että sillä oli harkintavalta päättää, oliko noudatettava unionin tuomioistuimen sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteesta, yhdessä itsemääräämisoikeuden periaatteen kanssa, omaksuman tulkinnan mukaisesti vaatimusta, jonka mukaan kyseisen alueen kansan on annettava suostumuksensa riidanalaisen sopimuksen soveltamiseen Länsi-Saharaan, koska kyseinen kansa on riidanalaisen sopimuksen kannalta kolmas osapuoli. Se katsoi erityisesti, että neuvosto ja komissio olivat katsoneet virheellisesti, ettei Länsi-Saharan alueen nykytilanteessa ollut mahdollista varmistua kyseisen suostumuksen antamisesta.

171 Unionin yleinen tuomioistuin huomautti tarkemmin sanottuna valituksenalaisen tuomion 317 kohdassa, että Marokon kuningaskunta ei huolehdi riidanalaisen sopimuksen mukaisista tehtävistään tai käytä kyseiseen sopimukseen perustuvaa toimivaltaansa Länsi-Saharan alueen ja sen lähivesien osalta tarkoituksessa käyttää kyseisen alueen kansan oikeuksia tämän kansan hyväksi. Se näet katsoi, että Marokon kuningaskunta ei aio tunnustaa kyseiselle kansalle oikeuksia ”siltä osin kuin on kyse Länsi-Saharan lähivesien kalavarojen hyödyntämisestä tai kalavarojen hyödyntämisestä aiheutuvien hyötyjen jakamisesta” ja että lisäksi kyseiselle alueelle sijoittautuneille toimijoille sopimuksen perusteella mahdollisesti myönnettävät oikeudet kohdistuvat yksityisiin eivätkä kolmanteen osapuoleen, jonka on annettava siihen suostumuksensa. Unionin yleinen tuomioistuin totesi niistä hyödyistä, joita kyseisestä

sopimuksesta voi koitua tämän alueen väestöryhmille, että ne ovat ”ainoastaan sosioekonomisia ja sitä paitsi välillisiä eikä niitä voida rinnastaa oikeuksiin”. Se jatkoi toteamalla valituksenalaisen tuomion 318 kohdassa seuraavaa:

”Sikäli kuin riidanalaisella sopimuksella annetaan sopimuksen toiselle osapuolelle kolmannen osapuolen aluetta koskeva toimivalta, jota kyseinen kolmas osapuoli ei siis voi oikeudellisesti itse käyttää tai jonka käyttöä se ei voi tarvittaessa siirtää, riidanalaisella sopimuksella asetetaan sen sijaan kyseiselle kolmannelle osapuolelle – kuten kantaja korostaa – velvoite, ja näin on siitä neuvoston väittämästä seikasta huolimatta, että tässä vaiheessa kyseinen kolmas osapuoli ei voi käyttää tätä toimivaltaa itse tai edustajansa välityksellä. Kyseisen kolmannen osapuolen suostumus kyseiseen sopimukseen on siis ilmaistava nimenomaisesti.”

172 Unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 318 kohdassa esittämässä päättelyssä on kuitenkin oikeudellinen virhe.

173 Kuten tämän tuomion 161–164 ja 169 kohdassa on todettu, unionin yleinen tuomioistuin päätteli tältä osin tosin perustellusti pääosin, että itsemääräämisoikeutta ja sopimusten suhteellista vaikutusta koskevien periaatteiden, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut, perusteella riidanalaisen päätöksen pätevyyden edellytyksenä oli Länsi-Saharan kansan suostumus kyseisen sopimuksen täytäntöönpanoon tällä alueella ja että komission ja EUH:n järjestämät kuulemiset eivät olleet omiaan osoittamaan, että Länsi-Saharan väestö olisi antanut tällaisen suostumuksen.

174 Se tulkitsi riidanalaista sopimusta sitä vastoin virheellisesti todetessaan pääosin valituksenalaisen tuomion 318 kohdassa, että kun kyseisellä sopimuksella Marokon kuningaskunnan viranomaisille on annettu tiettyä toimivaltaa, jota on tarkoitus käyttää Länsi-Saharan alueella, siinä asetetaan Länsi-Saharan kansalle velvoite.

175 Vaikka riidanalaisen sopimuksen täytäntöönpano merkitsee sitä, että Marokon viranomaisten Länsi-Saharan alueella suorittamilla toimilla on tämän tuomion 119–125 kohdassa kuvatun kaltaisia oikeusvaikutuksia, joilla muutetaan kyseisen alueen kansan oikeusasemaa, sen seikan perusteella, että kyseisessä sopimuksessa näille viranomaisille annetaan tiettyä hallinnollista toimivaltaa, jota käytetään tällä alueella, ei kuitenkaan voida katsoa, että riidanalaisella sopimuksella luodaan kyseiseen kansaan kansainvälisen oikeuden subjektina kohdistuvia oikeudellisia velvoitteita.

176 Kuten kirjeenvaihdossa korostetaan, riidanalainen sopimus ei merkitse tältä osin sitä, että unioni tunnustaa Marokon kuningaskunnan väitetyn suvereniteetin Länsi-Saharan osalta. Länsi-Saharan kansa ei myöskään ole kalastuslupien tai Marokon viranomaisten tämän sopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä toteuttamien sellaisten muiden hallinnollisten toimien adressaatti, jotka sen olisi tunnustettava, eikä unionin ja jäsenvaltioiden viranomaisten sen osalta toteuttamien toimenpiteiden adressaatti.

177 Tästä seuraa, että unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 318 kohdassa virheelliseen olettamaan nojautuen, että Länsi-Saharan kansan suostumus riidanalaiseen sopimukseen on annettava nimenomaisesti.

178 On kuitenkin huomautettava, että unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun perustelujen mahdollinen unionin oikeuden vastaisuus ei johda kyseisen tuomion kumoamiseen, jos sen tuomiolauselmaa voidaan muiden oikeudellisten perustelujen vuoksi pitää perusteltuna, jolloin riittää perustelujen korvaaminen uusilla perusteluilla (tuomio 17.1.2023, Espanja v. komissio, C-632/20 P, EU:C:2023:28, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

179 Näin ollen on selvitettävä, voidaanko valituksenalaisen tuomion tuomiolauselmaa pitää – siltä osin kuin sillä on kumottu riidanalainen päätös – perusteltuna muiden kuin niiden oikeudellisten perustelujen vuoksi, joita rasittaa tämän tuomion 174–177 kohdassa yksilöity virhe.

180 Tältä osin on todettava, ettei kansainvälisessä tapaoikeudessa määrätä, että kolmannen osapuolen suostumus sellaiseen sopimukseen, jolla sille annetaan jokin oikeus, on annettava tietyssä muodossa (ks. vastaavasti pysyvän kansainvälisen tuomioistuimen tuomio 7.6.1932, asia Haute-Savoien ja Pays de Gexin vapaa-alueet, pysyvän kansainvälisen tuomioistuimen oikeustapauskokoelma 1927, sarja A/B, nro 46, s. 148). Tästä seuraa, ettei kansainvälisessä tapaoikeudessa suljeta pois sitä, etteikö tällainen suostumus voitaisi antaa tietyissä olosuhteissa implisiittisesti. Itsehallintoa vailla olevan alueen kansan erityistilanteessa voidaan olettaa, että se on antanut suostumuksensa kansainväliseen sopimukseen, jonka kannalta se on kolmas osapuoli ja jota on tarkoitus soveltaa alueella, johon sen itsemääräämisoikeus liittyy, kunhan kaksi edellytystä täyttyvät.

181 Yhtäältä kyseessä olevalla sopimuksella ei saada luoda kyseiseen kansaan kohdistuvaa velvoitetta. Toisaalta tässä sopimuksessa on määrättävä, että kyseinen kansa itse saa kyseisen alueen luonnonvarojen hyödyntämisestä täsmällisen, konkreettisen, olennaisen ja todennettavissa olevan edun ja kyseinen etu on oikeassa suhteessa tämän hyödyntämisen laajuuteen; sen alueen, johon kyseisellä kansalla on itsemääräämisoikeus, väestö ei voi edustaa kansaa asianmukaisesti. Tähän etuun on liitettävä takeet siitä, että hyödyntäminen tapahtuu kestävän kehityksen periaatteen mukaisin edellytyksin, jotta varmistetaan, että uusiutumattomia luonnonvaroja on edelleen runsaasti käytettävissä ja että kalakantojen kaltaiset uusiutuvat luonnonvarat elpyvät jatkuvasti. Kyseessä olevassa sopimuksessa on lopuksi myös määrättävä säännöllistä valvontaa koskevasta mekanismista, jonka avulla voidaan tarkastaa, saako asianomainen kansa todellakin sille sopimuksen mukaan myönnetyn edun.

182 Näitä edellytyksiä on noudatettava, jotta varmistetaan tällaisen sopimuksen yhteensopivuus sen itsehallintoa vailla olevien alueiden kansojen etujen ensisijaisuutta koskevan periaatteen kanssa, joka perustuu Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 73 artiklaan ja joka on vahvistettu kansainvälisessä tapaoikeudessa. Näiden edellytysten noudattaminen myötävaikuttaa siis siihen, että unionin toiminta kansainvälisellä tasolla perustuu, kuten SEU 21 artiklan 1 kohdassa määrätään, Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan ja kansainvälisen oikeuden periaatteisiin.

183 Jos tämän tuomion 181 kohdassa mainitut kaksi edellytystä täyttyvät, on katsottava, että asianomaisen kansan suostumus on saatu. Se, että liike, joka esiintyy kyseisen kansan legitiiminä edustajana, vastustaa tätä sopimusta, ei voi sellaisenaan riittää kyseenalaistamaan sitä, että suostumus oletetaan tällä tavalla saaduksi.

184 [Sellaisena kuin se on oikaistuna 15.1.2025 annetulla määräyksellä] Tämä suostumusta koskeva olettama voidaan kuitenkin kumota, jos kyseisen kansan legitiimit edustajat osoittavat, että etuja sisältävä järjestelmä, jota tähän kansaan sovelletaan kyseessä olevan sopimuksen nojalla, tai säännöllistä valvontaa koskeva mekanismi, joka tähän järjestelmään on sisällytettävä, ei täytä tämän tuomion 181 kohdassa esitettyjä edellytyksiä. Unionin tuomioistuinten on tarvittaessa

ratkaistava tämä kysymys erityisesti sen arvioimiseksi, turvataanko kyseisellä sopimuksella asianmukaisesti kyseisen kansan itsemääräämisoikeus tai tähän oikeuteen ja Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 73 artiklaan perustuva luonnonvaroihin kohdistuva pysyvä suvereniteetti. Komissio, neuvosto, Euroopan parlamentti ja jokainen jäsenvaltio voivat myös hankkia unionin tuomioistuimelta lausunnon siitä, onko suunniteltu sopimus sopusoinnussa perussopimusten määräysten ja erityisesti SEU 21 artiklan 1 kohdan kanssa, jo ennen kuin unionin ja Marokon kuningaskunnan välinen sopimus, jossa määrätään tällaisesta etuja sisältävästä järjestelmästä, allekirjoitetaan tai tehdään.

185 Ensimmäisestä tämän tuomion 181 kohdassa mainituista kahdesta edellytyksestä on todettava, että sen on katsottava täyttyneen esillä olevassa tapauksessa. Tämän tuomion 174 ja 175 kohdassa esitetyistä syistä riidanalaisella sopimuksella ei näet luoda Länsi-Saharan kansaan kansainvälisen oikeuden subjektina kohdistuvia oikeudellisia velvoitteita, vaikka sillä muutetaan kyseisen kansan oikeusasemaa unionin oikeudessa siihen itsemääräämisoikeuteen nähden, joka sillä on kyseisen alueen osalta.

186 Toisesta edellytyksestä on todettava, ettei riidanalaisessa sopimuksessa määrätä selvästikään sellaisesta edusta Länsi-Saharan kansalle, jolla on tämän tuomion 181 kohdassa mainitut ominaispiirteet.

187 Kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi perustellusti valituksenalaisen tuomion 312–314 kohdassa, riidanalaisessa sopimuksessa ei etenkään anneta Länsi-Saharan kansalle mitään oikeuksia kyseisen sopimuksen kannalta kolmantena osapuolena. Yhtäältä näet kalastussopimuksen nojalla myönnetyt kalastusoikeudet Länsi-Saharan lähivesille myönnetään unionille ja sen jäsenvaltioille. Lisäksi Marokon viranomaiset hallinnoivat kalastustoimintaa näillä vesialueilla erityisesti määrittelemällä kyseisiin vesialueisiin sovellettavat kalastuksenhoitoalueet kalastussopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa määrätyllä tavalla kansallisten lakiensa ja määräystensä mukaisesti. Toisaalta taloudellisen korvauksen eri osatekijät maksetaan Marokon viranomaisille, kuten täytäntöönpanopöytäkirjan 4 artiklan 4 kohdasta ja 8 artiklan 3 kohdasta sekä tämän pöytäkirjan liitteessä olevan I luvun E kohdasta ilmenee.

188 Kuten julkisasiamies on todennut tältä osin ratkaisuehdotuksensa 145 ja 147 kohdassa, riidanalaisen sopimuksen soveltamisala on vahvistettu suhteessa yhteen ainoaan ”kalastusalueeseen”, jonka määritellään kattavan olennaisilta osin Marokon kuningaskunnan lähivedet ja Länsi-Saharan alueen lähivedet kokonaisuudessaan. Kyseisessä kalastusalueen määritelmässä ei kuitenkaan tehdä eroa Marokon kuningaskunnan alueen lähivesien ja Länsi-Saharan alueen lähivesien välillä.

189 Riidanalaisessa sopimuksessa ei siis vahvisteta, mikä osa unionin kalastusoikeuksista liittyy Marokon kuningaskunnan lähivesiin ja mikä osa näistä oikeuksista liittyy Länsi-Saharan alueen lähivesiin.

190 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 161 ja 162 kohdassa todennut, kyseisessä sopimuksessa edellytetään tosin unionin Marokon kuningaskunnalle maksamasta taloudellisesta korvauksesta johtuvien sosioekonomisten hyötyjen ”tasapuolista maantieteellistä ja sosiaalista jakautumista”.

191 Kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi lähinnä valituksenalaisen tuomion 316 kohdassa, eikä tätä toteamusta ole kyseenalaistettu aineellisesti, riidanalaisen sopimuksen määräyksissä ei kuitenkaan todeta, miltä osin taloudellisen korvauksen tasapuolista maantieteellistä ja sosiaalista

jakautumista koskeva periaate pannaan eriytetysti täytäntöön Länsi-Saharan alueella ja Marokon kuningaskunnan alueella. Kyseisessä sopimuksessa ei missään tapauksessa määrätä minkään taloudellisen korvauksen myöntämisestä nimenomaisesti Länsi-Saharan kansalle.

192 Tästä seuraa, ettei Länsi-Saharan kansan voida olettaa antaneen suostumustaan riidanalaisen sopimuksen soveltamiseen Länsi-Saharan lähivesiin.

193 On täsmennettävä, ettei tämän tuomion 180–183 kohdan mukaisesti oletetun suostumuksen mahdollisuutta voida kyseenalaistaa sillä, että itsehallintoa vailla olevia alueita koskevassa Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 73 artiklassa viitataan näiden alueiden ”väestöön” ja ”asukkaisiin” ja määritellään ”pyhäksi luottamustehtäväksi” velvollisuus edistää kaikin mahdollisin tavoin heidän hyvinvointiaan ja se kattaa siis Länsi-Saharan tapauksessa tämän alueen ”väestöstä” osan, joka ei kuulu Länsi-Saharan ”kansaan”. Tämän tuomion 35 kohdassa mainitussa Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 2703 (2023) pidetään tältä osin olennaisen tärkeänä, että neuvotteluissa päästään eteenpäin, jotta Länsi-Saharan asukkaiden elämänlaatu paranee kaikilla aloilla. Jos sopimuksen on tarkoitus hyödyttää tulevaisuudessa Länsi-Saharan kansaa tämän tuomion 181 kohdassa esitettyjen vaatimusten mukaisesti, se mahdollisuus, että kyseinen sopimus hyödyttää yleisesti myös kyseisen alueen asukkaita, ei kuitenkaan ole omiaan estämään toteamasta, että kyseisen kansan oletetaan antaneen suostumuksensa.

194 [Sellaisena kuin se on oikaistuna 15.1.2025 annetulla määräyksellä] Kun lisäksi otetaan huomioon tämän tuomion 173 kohdassa esitetty toteamus, jonka mukaan komission ja EUH:n järjestämät kuulemiset eivät olleet omiaan osoittamaan kyseisen väestön tällaista suostumusta, unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 364 kohdassa tekemä päätelmä, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen antaessaan yhtäältä neuvosto ei ollut ottanut riittävällä tavalla huomioon kaikkia Länsi-Saharan tilanteeseen liittyviä merkityksellisiä seikkoja ja toisaalta neuvosto ja komissio olivat katsoneet virheellisesti, ettei kyseisen alueen nykytilanteessa ollut mahdollista varmistua, että Länsi-Saharan väestö on antanut suostumuksensa riidanalaiseen sopimukseen, on katsottava perustelluksi.

195 Asiassa C-778/21 P esitetty neljäs valitusperuste ja asiassa C-798/21 P esitetty neljäs valitusperuste on näin ollen hylättävä perusteettomina.

Asiassa C-778/21 P esitetty viides valitusperuste ja asiassa C-798/21 P esitetty kolmas valitusperuste, jotka perustuvat oikeudellisiin virheisiin siltä osin kuin on kyse mahdollisuudesta vedota kansainväliseen oikeuteen

Asianosaisten lausumat

196 Komissio moittii viidennessä valitusperusteessaan ja neuvosto kolmannessa valitusperusteessaan unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että tämä teki oikeudellisia virheitä siltä osin kuin kyse on mahdollisuudesta vedota kansainvälisen oikeuden sääntöihin sellaisen päätöksen pätevyyttä koskevan kanteen yhteydessä, jolla unioni tekee kansainvälisen sopimuksen. Nämä valitusperusteet koskevat valituksenalaista tuomiota siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin katsoi sen 294 kohdassa, että Front Polisario saattoi vedota itsemääräämisoikeuden periaatteeseen ja sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteeseen ja että unionin yleiselle tuomioistuimelle esitetty kolmas kanneperuste ei siis ollut tehoton.

197 Kyseiset toimielimet muistuttavat muun muassa oikeuskäytännöstä, jonka mukaan yksityinen voi vedota kansainvälisen tapaoikeuden periaatteisiin, jotta unionin tuomioistuin tutkii unionin toimen pätevyyden, vain, jos kyseiset periaatteet voivat kyseenalaistaa unionin toimivallan antaa toimi ja jos kyseessä oleva toimi voi vaikuttaa oikeuksiin, joita yksityisellä on unionin oikeuden nojalla, tai synnyttää unionin oikeuden mukaisia velvollisuuksia (ks. vastaavasti tuomio 21.12.2011, Air Transport Association of America ym., C-366/10, EU:C:2011:864, 107 kohta).

198 Neuvosto korostaa myös, että jos kansainvälisen oikeuden sääntöihin voidaan vedota, unionin tuomioistuimen valvonta rajoittuu 21.12.2011 annetun tuomion Air Transport Association of America ym. (C-366/10, EU:C:2011:864, 107 kohta) mukaan joka tapauksessa sen tarkastamiseen, ovatko toimielimet tehneet ilmeisiä arviointivirheitä niiden edellytysten osalta, joilla näitä sääntöjä sovelletaan. Esillä olevassa tapauksessa itsemääräämisoikeuden ja sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteet eivät voi kyseenalaistaa unionin toimivaltaa, koska unionin tuomioistuin on jo implisiittisesti todennut, että kansainvälisessä oikeudessa ei suljeta pois sitä, että sopimus voi pääsäännöstä poiketen sitoa jotakin valtiota jonkin toisen alueen osalta, minkä unionin yleinen tuomioistuin on neuvoston mukaan nimenomaisesti vahvistanut hylätessään kanneperusteen, jonka mukaan neuvostolla ei ollut toimivaltaa tehdä riidanalaista sopimusta. Sopimusten suhteellinen vaikutus ei missään tapauksessa koske sopimuksen pätevyyttä vaan se koskee mahdollisuutta vedota siihen.

199 Ranskan tasavalta toteaa tältä osin, että vaikka sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteeseen voitaisiin vedota ja tätä periaatetta olisi loukattu esillä olevassa tapauksessa, tällainen loukkaaminen ei johda riidanalaisen päätöksen pätemättömyyteen, koska kyseisen periaatteen mukaan asianomaisen sopimuksen pätevyyden edellytyksenä ei ole kolmannen osapuolen suostumus.

200 Front Polisario kiistää tämän argumentaation.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

201 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 290 kohdassa 29.9.2021 annetun tuomion Front Polisario v. neuvosto (T-279/19, EU:T:2021:639) 282–291 kohtaan viitaten, että kun Front Polisario puolusti oikeuksia, joita Länsi-Saharan kansalla on itsemääräämisoikeuden periaatteen ja sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteen nojalla, sen oli voitava vedota edellä mainitun tuomion taustalla olevassa asiassa riitautettua päätöstä vastaan sellaisten selkeiden, täsmällisten ja ehdottomien velvoitteiden laiminlyömiseen, joita on noudatettava unionin suhteissa Marokon kuningaskunnan kanssa ja jotka unionin tuomioistuin on johtanut 21.12.2016 annetussa tuomiossa neuvosto v. Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973) tulkitsemalla assosiaatiosopimusta itsemääräämisoikeutta ja sopimusten suhteellista vaikutusta koskevien periaatteiden valossa, koska kyseisten velvoitteiden väitetty laiminlyöminen voi vaikuttaa Länsi-Saharan kansaan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisen sopimuksen kannalta kolmantena osapuolena.

202 Unionin yleinen tuomioistuin huomautti lisäksi katsoneensa mainitussa tuomiossa, että 21.12.2011 annetun tuomion Air Transport Association of America ym. (C-366/10, EU:C:2011:864) 107–109 kohdassa esitetty oikeuskäytäntö, joka koskee mahdollisuutta vedota kansainvälisen tapaoikeuden periaatteisiin, ei ollut esteenä tälle päätelmälle. Unionin yleinen tuomioistuin näet totesi, että näissä kohdissa esitetyt toteamukset perustuivat kyseisen asian sellaisten erityisten olosuhteiden arviointiin, jotka liittyivät niiden kansainvälisen oikeuden

periaatteiden, joihin asiassa oli vedottu, ja riidanalaisen toimen luonteeseen ja pääasian kantajien oikeusasemaan, eivätkä kyseiset olosuhteet olleet verrattavissa 29.9.2021 annetun tuomio Front Polisario v. neuvosto (T-279/19, EU:T:2021:639) taustalla olevan asian olosuhteisiin.

203 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi muun muassa, että näitä toteamuksia voitiin soveltaa siihen, että riidanalaista päätöstä vastaan on mahdollista vedota itsemääräämisoikeuden periaatteeseen ja sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteeseen, kun otetaan huomioon se, että näitä periaatteita sovelletaan unionin ja Marokon kuningaskunnan välillä tehdyn kalastussopimuksen yhteydessä, minkä unionin tuomioistuin on todennut 27.2.2018 antamansa tuomion Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:118) 63–72 kohdassa.

204 Tähän päättelyyn ei sisälly oikeudellisia virheitä.

205 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan näet unionin on käytettävä toimivaltaansa noudattamalla kokonaisuudessaan kansainvälistä oikeutta, johon kuuluvat yleisen kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisen tapaoikeuden säännöt ja periaatteet sekä unionia sitovien kansainvälisten sopimusten määräykset (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2018, Western Sahara Campaign UK, C-266/16, EU:C:2018:118, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

206 Tästä seuraa, että unionin tuomioistuimella on kumoamiskanteen yhteydessä toimivalta arvioida, onko unionin tekemä kansainvälinen sopimus yhteensoveltuva niiden kansainvälisen oikeuden sääntöjen kanssa, jotka perussopimusten mukaan sitovat unionia. Pätevyyden valvonta, jota unionin tuomioistuin voi joutua harjoittamaan sellaisen toimen osalta, jolla unioni on tehnyt tällaisen kansainvälisen sopimuksen, voi koskea kyseisen toimen laillisuutta kyseessä olevan kansainvälisen sopimuksen sisällönkin perusteella (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2018, Western Sahara Campaign UK, C-266/16, EU:C:2018:118, 48–51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

207 Unionin yleinen tuomioistuin saattoi siten perustellusti katsoa, että riidanalaisen päätöksen pätevyyden valvonnan yhteydessä oli mahdollista vedota itsemääräämisoikeuden periaatteeseen ja sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatteeseen.

208 Komission ja neuvoston argumentti, jonka mukaan 21.12.2011 annetun tuomion Air Transport Association of America ym. (C-366/10, EU:C:2011:864) nojalla on pääteltävä, ettei näihin periaatteisiin voida vedota riidanalaisen päätöksen pätevyyden valvonnan yhteydessä, ei siis voi menestyä.

209 Siitä neuvoston esittämästä väitteestä, jonka mukaan unionin tuomioistuinten harjoittaman valvonnan, joka kohdistuu unionin toimen yhteensoveltuvuuteen tällaisten kansainvälisen oikeuden sääntöjen kanssa, on koskettava vain ilmeisiä arviointivirheitä, on todettava, että se on pääosin päällekkäinen sen neljänsien valitusperusteiden yhteydessä esitetyn väitteen kanssa, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon sitä harkintavaltaa, joka neuvostolla on ulkosuhteiden alalla. Se on näin ollen hylättävä samoista syistä, jotka on esitetty tämän tuomion 162 kohdassa.

210 Asiassa C-778/21 P esitetty viides valitusperuste ja asiassa C-798/21 P esitetty kolmas valitusperuste on siis hylättävä perusteettomina.

211 Koska yhtäkään komission ja neuvoston valitustensa tueksi asioissa C-778/21 P ja C-798/21 P esittämistä valitusperusteista ei ole hyväksytty, valitukset on hylättävä kokonaisuudessaan.

Neuvoston ja komission toissijaisesti esittämät vaatimukset

Asianosaisten lausumat

212 Toissijaisesti neuvosto korostaa, että jos riidanalainen päätös kumotaan, unionin ulkoiselle toiminnalle saattaa aiheutua vakavia kielteisiä seurauksia ja niiden kansainvälisten sitoumusten, jotka se on antanut ja jotka sitovat toimielimiä ja jäsenvaltioita, oikeusvarmuus saattaa vaarantua, ja katsoo, että jos unionin tuomioistuin hylkää valituksenalaisesta tuomiosta tehdyn valituksen, on tarpeen, että se määrää, että kyseisen päätöksen vaikutukset pidetään voimassa 12 kuukauden ajan.

213 Komissio puolestaan katsoo, että riidanalaisen päätöksen vaikutukset olisi toivottavaa pitää voimassa puolentoista vuoden ajan, jos unionin tuomioistuin päättelee, että kyseisen päätöksen kumoaminen on perusteltua muista kuin valituksenalaisessa tuomiossa mainituista syistä, ja jos unionin tuomioistuimen toteamusten perusteella on mahdollista päätellä, että on realistisesti mahdollista, että Marokon kuningaskunnan kanssa voidaan kuitenkin tehdä Länsi-Saharan kattava sopimus, jotta voidaan aloittaa tarvittavat neuvottelut tällaisen sopimuksen allekirjoittamista ja tekemistä koskevien neuvoston päätösten antamiseksi.

214 Front Polisario vastustaa näitä vaatimuksia.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

215 SEUT 264 artiklan toisen kohdan nojalla unionin tuomioistuin voi tarpeellisiksi katsomissaan tapauksissa todeta, miltä osin kumotun toimen vaikutuksia on pidettävä pysyvinä.

216 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee tältä osin, että oikeusvarmuuteen liittyvistä syistä tällaisen toimen vaikutukset voidaan pysyttää erityisesti silloin, kun sen kumoamisen välittömät vaikutukset aiheuttaisivat vakavia kielteisiä seurauksia asianomaisille osapuolille (tuomio 1.3.2022, komissio v. neuvosto (Sopimus Korean tasavallan kanssa), C-275/20, EU:C:2022:142, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

217 Esillä olevassa tapauksessa riidanalaisen päätöksen vaikutukset on pidetty voimassa valituksenalaisen tuomion 369 kohdan nojalla, jota ei ole riitautettu liitännäisvalituksella, tämän tuomion julistamiseen saakka. Kuten tämän tuomion 69 kohdasta ilmenee, täytäntöönpanopöytäkirjan voimassaolo päättyi kuitenkin 17.7.2023. Ilman voimassa olevaa pöytäkirjaa kalastussopimuksessa ei sallita unionin alusten pääsyä sopimuksessa tarkoitetulle ”kalastusalueelle”.

218 Näin ollen on todettava, että täytäntöönpanopöytäkirjan voimassaolon päättymisen vuoksi komission ja neuvoston toissijaiset vaatimukset ovat jääneet vaille kohdetta.

219 Näin ollen lausunnon antaminen näistä toissijaisista vaatimuksista raukeaa.

Oikeudenkäyntikulut

220 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdan mukaan on niin, että jos valitus on perusteeton, unionin tuomioistuin tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista.

221 Kyseisen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

222 Koska Front Polisario on vaatinut esillä olevassa tapauksessa neuvoston ja komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska viimeksi mainitut ovat hävinneet asian, ne on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan Front Polisariolle nyt käsiteltävistä valituksista aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

223 Työjärjestyksen 140 artiklan 1 kohdassa, jota myös sovelletaan työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla valituksen käsittelyyn, määrätään, että jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

224 Esillä olevassa tapauksessa väliintulijoina muutoksenhakuasteessa asiassa C-798/21 P olleet Belgian kuningaskunta, Unkari, Portugalin tasavalta ja Slovakian tasavalta sekä väliintulijoina ensimmäisessä oikeusasteessa olleet Espanjan kuningaskunta ja Ranskan tasavalta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

225 Työjärjestyksen 140 artiklan 3 kohdassa, jota myös sovelletaan työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla valituksen käsittelyyn, määrätään, että unionin tuomioistuin voi määrätä, että muu väliintulija kuin jäsenvaltio tai toimielin vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

226 Esillä olevassa tapauksessa on määrättävä, että CPMM vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) **Valitukset hylätään.**

2) **Lausunnon antaminen Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisen kestävää kalastusta koskevan kumppanuussopimuksen, sen täytäntöönpanopöytäkirjan sekä sopimukseen liitetyn kirjeenvaihdon tekemisestä 4.3.2019 annetun neuvoston päätöksen (EU) 2019/441 vaikutusten voimassa pitämistä koskevista vaatimuksista raukeaa.**

3) **Euroopan komissio ja Euroopan unionin neuvosto vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan korvaamaan Front populaire pour la libération de la Saguia-el-Hamra et du Rio de orolle (Front Polisario) nyt käsiteltävistä valituksista aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.**

4) **Belgian kuningaskunta, Unkari, Portugalin tasavalta ja Slovakian tasavalta sekä Espanjan kuningaskunta, Ranskan tasavalta, Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée, Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord, Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Centre ja Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Sud vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset